

Violència sexual dins de relacions heterosexuales estables o esporàdiques

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Eva Boabén Castro
Laura Ruiz Eugenio
Educació Social
Universitat de Barcelona
2022-2023

INDEX

1. Resum.....	2
2. Introducció	4
3. Justificació.....	5
4. Objectius	7
5. Marc teòric	8
5.1 Violència sexual dins de relacions heterosexuals.....	8
5.1.1 Violència de gènere. La violència sexual una de les seves formes	8
5.1.2 Accions i conductes abusives de la violència sexual.....	10
5.1.3 Prevalença de la violència sexual dins de relacions heterosexuals	11
5.1.4 El consentiment i els factors associats a la violència sexual dins de relacions heterosexuals	13
5.1.5 Conseqüències de patir violència sexual dins de relacions heterosexuals.....	15
5.2 Marc legal.....	16
5.2.1 Legislació Espanyola sobre la violència sexual	16
5.2.2 Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista ..	18
5.3 Intervenció socioeducativa per a la prevenció i atenció de la violència sexual en les relacions heterosexuals.....	19
6. Metodologia	23
6.1 Fases de la recerca.....	23
6.2 Revisió bibliogràfica i de la literatura	23
6.3 Perspectiva metodològica i epistemològica.....	24
6.4 Recollida de dades.....	24
6.4.1 Disseny del qüestionari	24
6.4.2 Mostra	26
6.4.3 Procés d'implementació del qüestionari.....	26
6.4.4 Procés d'anàlisi de la informació	27
6.5 Codi d'integritat en la recerca	28
7. Resultats	29
8. Conclusions	44
9. Referències bibliogràfiques.....	48
10. Annexos.....	55

1. Resum

L'objectiu d'aquest treball de fi de grau de recerca és analitzar la violència sexual dins de relacions heterosexuals estables o esporàdiques. Una problemàtica que afecta la majoria de les dones de tot el món i que mostra la importància d'investigar sobre la violència sexual, per a poder garantir la prevenció i detecció eficaç d'aquesta. Dins d'aquesta recerca, cinc-cents vint-i-quatre dones, entre divuit i trenta anys, que han mantingut o mantenen relacions heterosexuals estables o esporàdiques van respondre un qüestionari sobre si havien viscut violència sexual per part de les seves parelles així com, les conductes que havien sofert i el suport que van rebre. En aquest cas, el 47,3% de les dones enquestades van afirmar haver sofert violència sexual dins d'una relació heterosexual estable, mentre que, un 46,6% la va sofrir dins d'una relació heterosexual esporàdica. A més, el 49,61% va sofrir tocaments per part d'una parella o exparella i el 53,62% va sofrir conductes abusives mitjançant xantatge, amenaces i insistència. Els resultats han permès concloure que la violència sexual dins de relacions és un maltractament prevalent i invisibilitzat dins de la nostra societat.

Paraules clau: violència, violència de gènere, violència sexual, violència sexual dins de relacions heterosexuals estables o esporàdiques i dones.

Abstract

The aim of this final degree project is to analyse sexual violence within long-term or sporadic heterosexual relationships. This is an issue that affects the most women all over the world and that shows the importance of research on sexual violence, to ensure its effective prevention and detection. As part of this research, five hundred and twenty-four women between the ages of eighteen and thirty who have had or maintain long-term or sporadic heterosexual relationships answered a questionnaire about whether they had experienced sexual violence by their partners, as well as the behaviours they had experienced and the support they received. In this case, 47,3% of the women surveyed stated that they had experienced sexual violence within a long-term heterosexual relationship, while 46,6% had experienced sexual violence within a sporadic heterosexual relationship. In addition, 49,61% had suffered inappropriate touching by a partner or ex-partner and 53,62% had faced abusive behaviour through blackmail, threats and

insistence. The results led to the conclusion that sexual violence within relationships is a prevalent and invisible form of abuse in our society.

Keywords: violence, gender violence, sexual violence, heterosexual relationships, long-term relationships, sporadic relationships and women.

2. Introducció

Aquest treball de fi de grau d'Educació Social analitza la violència sexual dins de relacions heterosexuals estables o esporàdiques. És important destacar, que la violència sexual és un tipus de violència de gènere, que es compren com qualsevol acte sexual que es realitzi sense consentiment i de manera obligada per part d'una parella (ONU-Dones, s.d.).

La violència sexual dins de les relacions, és una de les violències més invisibilitzada, ja que la majoria dels mitjans de comunicació únicament s'enfoquen en la violència física, perquè les seves conseqüències són més visibles. En el cas de parlar de violència sexual, habitualment es tracta com a agressions sexuals que succeeixen de manera aïllada, a través de persones desconegudes i en contextos d'oci. A través d'aquesta recerca, s'ha intentat desmitificar aquesta visió i mostrar com una gran prevalença de dones també pateixen o han patit violència sexual per part de les seves parelles.

Per una banda, a partir de l'anàlisi de la violència sexual, s'ha fet una recerca bibliogràfica exhaustiva on s'ha aprofundit en els factors que promouen que aquesta continuï produint-se, quines conductes sexuals abusives existeixen, quines són les seves conseqüències i la seva prevalença. Així com, la importància del consentiment, el marc legal tant a escala nacional com autonòmica, i els programes de prevenció i atenció existents actualment.

D'altra banda, s'ha realitzat un qüestionari a dones que es trobaven entre els divuit i els trenta anys que mantinguessin o haguessin mantingut relacions heterosexuals, per veure quantes dones identifiquen haver viscut violència sexual, quines conductes abusives han patit i de quina manera han sigut obligades a realitzar aquestes conductes. També, conèixer si ho han explicat i en el cas que si veure com ha sigut el suport social que han rebut, entre altres qüestions.

Amb els resultats d'aquest treball s'espera que es pugui ampliar i obrir noves portes d'investigació, per així poder aconseguir que la violència sexual dins de les relacions heterosexuals estigui més representada i hi hagi una major coneixença d'aquesta. A més, que existeixi més implementació de programes de prevenció per poder acabar amb aquesta problemàtica.

3. Justificació

La motivació que m'ha portat a desenvolupar aquesta recerca és professional i personal.

D'entrada, considero que professionalment és imprescindible donar visibilitat a aquesta problemàtica social des de la perspectiva socioeducativa. Presentar la gran magnitud de dones que pateixen violència sexual dins de relacions heterosexuals estables o esporàdiques, pot ajudar a construir i reforçar un marc teòric que tingui en compte la perspectiva de gènere i les necessitats de les víctimes. Així com, posar el focus d'atenció en les relacions heterosexuals, ja que aquestes tenen una naturalesa inequitàtiva a causa de les desigualtats de gènere que les componen.

És necessari remarcar que la violència sexual també succeeix en relacions estables i esporàdiques, i no únicament a través de persones desconegudes. Casos mediàtics, com "el de la manada", van qüestionar el consentiment de la víctima perquè coneixia prèviament als agressors i per la seva reacció durant l'agressió. Aquesta recerca pretén posar en dubte la cultura de la violació que sustenta casos com l'anterior, on es predisposa el consentiment de les víctimes i se les culpa de l'agressió que han viscut.

No menys important, investigar quines eines es poden proporcionar a les educadores socials per fer front a aquesta problemàtica, pot tenir un impacte molt positiu dins d'aquestes, ja que les pot permetre intervenir de manera activa i contextual segons les necessitats educatives del moment. Així com, introduir i treballar dins dels seus espais de treballs el consentiment. Un aspecte clau que pot facilitar la identificació de la violència sexual, i totes aquelles conductes abusives que es troben normalitzades, entre moltes altres temàtiques relacionades amb la sexe-afectivitat.

En darrer lloc, considero que personalment aquesta investigació té una gran rellevància pel fet de ser dona. Gràcies a diverses converses que vaig mantenir amb dones de diferents contexts, em vaig adonar com la violència sexual s'ha normalitzat dins de les relacions heterosexuals. Habitualment, les dones que mantenen o volen mantenir relacions sexuals amb una parella o amb algun home de manera esporàdica, es troben envoltades en situacions violentes.

No obstant això, la realitat és que la majoria de les dones no acostumen a denunciar perquè no saben identificar la violència sexual que han patit, ni se senten ajudades per la societat ni el sistema judicial actual. El fet d'estar dins d'un sistema patriarcal, on l'habitual és

que l'home és el que assumeix el poder dins de la relació sexual, mentre les necessitats de la dona són menyspreades, fa que s'agregui la possibilitat que les dones puguin identificar i denunciar la violència sexual.

Per tant, és essencial poder recollir tot el que s'ha anat esmentant per així poder aconseguir una millor implementació de l'educació sexual, una major visibilització de la violència sexual i un millor acompanyament i atenció a les víctimes de violència sexual.

4. Objectius

Objectiu general:

-Analitzar la violència sexual dins de les relacions heterosexuals, tant esporàdiques com estables.

Objectius específics:

- Conèixer si les dones saben identificar la violència sexual dins de relacions heterosexuals estables i esporàdiques.
- Identificar la reacció de l'entorn proper quan es revela haver patit violència sexual dins de relacions heterosexuals estables i esporàdiques.
- Identificar les conseqüències que es produeixen quan una dona pateix violència sexual dins de relacions heterosexuals estables i esporàdiques.
- Conèixer com es pot donar suport a les víctimes de violència sexual des de l'Educació Social.
- Conèixer com es pot prevenir la violència sexual dins de relacions heterosexuals estables i esporàdiques des de l'Educació Social

5. Marc teòric

5.1 Violència sexual dins de relacions heterosexuals

5.1.1 Violència de gènere. La violència sexual una de les seves formes

Segons l'ONU-Dones (s.d.) la violència de gènere és “qualsevol acte nociu dirigit contra una persona o un grup de persones per raó del seu gènere. Té origen en la desigualtat de gènere, l'abús de poder i l'existència de normes nocives”. Aquest terme s'utilitza per denunciar com les diferències estructurals de poder fonamentades en el gènere situen a dones i nenes en situació de risc davant de les diverses formes de violència. La violència contra dones i nenes dins de l'àmbit privat pot comprendre la violència econòmica, psicològica, emocional, física i sexual (ONU-Dones, s.d.).

En els últims anys la violència de gènere patida per les dones, ha adquirit unes dimensions que la converteixen en un fenomen social de complexa gestió (Morató, et al., 2021). Les dones que pateixen violència dins de les seves relacions de parella acostumen a patir diverses formes d'agressions (Vézina i Hébert, 2007). L'Organització Mundial de la Salut (2017, extret de Mañas i Martínez, 2020) manifesta que el 30% de les dones que han tingut una relació sentimental han patit violència física i/o sexual. Així mateix, la major part de les dones que pateixen violència física, també experimenten violència psicològica i entre un terç i la meitat de les dones que pateixen violència física, també sofreixen violència sexual (Krug, et al., 2002).

Actualment, la violència sexual dins de la parella continua sent la violència més invisibilitzada. Per aquesta raó, és un dels delictes menys denunciats en tot el món (Kelly et al., Koss, 1988; Koss, 1992; Temkin i Krahé, 2008, extret de Durán, 2010). No és estrany saber que es desconeix que per una tercera part de les adolescents de tot el món, la seva primera relació sexual és obligada (Krug et al., 2002). Així mateix, la violència sexual és una de les violències més esteses a escala mundial i afecta a tots els pobles, classes socials i nivells educatius (Sanmartín, Iborra, García i Martínez, 2010, extret de Martínez, 2016).

Sovint, es creu que la violència sexual s'exerceix per persones desconegudes per la víctima (Durán, 2010). Malgrat això, moltes investigacions han demostrat que la majoria de les violacions es produeixen per part de coneguts, com amics, parelles o exparelles (Basile, 2002; Fisher, Cullen i Daigle, 2005; Johnson i Sigler, 2000; Koss, 1992; Koss i Cook, 1998, 2004, extret de Durán, 2010). El desconeixement d'algunes víctimes sobre

que les relacions sexuals no consentides són un delict, produeix que moltes dones no denunciïn. I, que a més a més, es quedin atrapades per les normes socials que imposen que han de satisfer les necessitats sexuals dels seus marits (Basile, 2002, extret de Durán, 2010) o parelles.

Les definicions sobre la violència sexual han anat variant durant el transcurs dels anys i han anat matisant diferents aspectes. Per exemple, Corsí (1999) sostenia que la violència dins de la parella significa totes les formes d'abús que tenen lloc en relacions entre qui té o ha tingut un vincle afectiu relativament estable (En Echeburua, 1999). Com es pot observar, no feia cap mena de menció a les relacions esporàdiques i donava peu a conjetures respecte que podia significar “relativament estable”. Així i tot, ell definia una relació d'abús com “forma d'interacció que, emmarcada en un context de desequilibri de poder, inclou conductes d'una de les parts que, per ACCIÓ o per OMISSIÓ, ocasionen MAL FÍSIC I/O PSICOLÒGIC a un altre membre de la relació” (En Echeburua, 1999, p. 2). Així mateix, la Comissió contra la violència de gènere del Consell Interterritorial de Salut (2012), descrivia la violència sexual com una imposició a la dona d'un comportament involuntari, tant per part de la seva parella com per altres persones.

En canvi, estudis més recents com el de Martínez (2016, p. 53-54) consideren el maltractament sexual com “qualsevol intimitat sexual forçada per part de la parella, ja sigui amb amenaces, intimidació, coacció o per portar-se a cap en un estat d'inconsciència o indefensió de la dona. Inclou tota mena de conducta de caràcter sexual, no limitant-se a la penetració vaginal o anal”. O organismes com l'OMS (2021a) posen èmfasi en detallar que és qualsevol acte sexual, intent d'obtenir un acte sexual o un altre acte dirigit contra la sexualitat d'una persona, independentment de la relació que mantinguin víctima i agressor i l'entorn en què es produeixi.

Tanmateix, la violència sexual és un tipus de violència directa perquè existeix un actor, que pot ser la parella o exparella que exerceix la violència sobre la dona (Martínez, 2016). Habitualment es considerava com a violència domèstica o maltractament perquè es trobava dins de les agressions físiques, psíquiques i sexuals que es portaven a terme dins d'una llar de manera freqüent. A més, s'assenyalava que es desenvolupava per part d'un familiar i tenia com a conseqüència un dany físic o psicològic (Echeburúa, Corral, Amor, Sarasúa i Zubizarreta, 1997). No obstant això, tal com destaca Martínez (2016) no sempre ha d'ocórrer dins d'una llar, sinó que succeeix en l'espai on es trobi la víctima i l'agressor. Tampoc té per què haver-hi una convivència entre ambdós, ni han de ser familiars. Per

endemés, establir que és violència domèstica ha sigut una manera d'exculpar-se socialment per no actuar durant molt de temps dins de l'àmbit privat (Martínez, 2005).

5.1.2 Accions i conductes abusives de la violència sexual

La violència sexual es compon de distintes conductes verbals i/o físiques. Tal com indiquen Hernández i González (2009) hi ha diverses definicions i mentre que algunes destaquen aquelles conductes més evidents i extremes com és la força física, altres ressalten formes més subtils com són el xantatge, la insistència verbal o l'amenaça de ruptura. Un exemple de definició evident i extrema el podem trobar amb Biezma (2007, p.80), la qual considera que la violència sexual es compon de pràctiques com: “exigir o imposar una relació sexual (el que, tractant-se d'un estrany, ningú titubearia a denominar violació), obligar a la víctima a pràctiques que li resultin doloroses, desagradables, o que simplement no desitja practicar (sexe oral o anal, obligar a mantenir relacions sexuals amb una altra dona o home, prostitució, etc.)”.

Un altre exemple molt més detallat, el trobem al Protocol del marc de violència de gènere de la Conselleria de Benestar Social (2003, extret de Mañas i Martínez, 2020) i la Conselleria de Família i Igualtat d'Oportunitats (2008, extret de Mañas i Martínez, 2020) que dictamina quinze tipus de conductes sexuals forçades. Aquestes no són consentides, ni exclusives ni excloents, és a dir es poden donar diverses a la vegada. “Tocaments sexuals sense masturbació i/o amb masturbació; penetració vaginal i/o anal; ús d'objectes per penetrar el recte o la vagina; sexe oral, cunnilingus o fel·lació; exposició dels genitals i/o del cos nu; visionat de pornografia; ús d'objectes o roba amb fins sexuals; activitat sexual amb persones alienes a la parella; activitat sexual amb menors; activitat sexual amb animals; observar a altres persones realitzant activitat sexual; filmar o fotografiar a persones nues o realitzant activitats sexuals” (Mañas i Martínez, 2020, p. 239). Així i tot, autors com Fernández, et al., (2020) també inclouen dins de les pràctiques esmentades anteriorment, els petons i les carícies sense consentiment.

Tanmateix, Finkelhor i Yllö (1983, extret de Mañas i Martínez, 2020) recullen altres tipus de violència sexual i de formes en què es porta a terme, com és la coacció. Aquests autors distingeixen en quatre maneres de coaccionar el sexe forçat dins d'una relació de parella (en aquest cas fan referència al matrimoni, tot i que es pot extrapolar a relacions no formals). 1- Coacció social: Creences sobre els deures conjugals i expectatives sobre el paper del sexe. 2- Coacció interpersonal: Els homes utilitzen eines com amenaces d'abandonar la família, abandonament econòmic i social i incluses relacions

extramatrimonials. 3- Amenaces de força, que poden ser implícites o explícites. 4- Coacció física: cops, asfixia... estrictament violència física (Mañas i Martinez, 2020, p. 239). Stermac, Bove i Addison (2001) van afegir posteriorment l'abús de drogues i alcohol, ja que elimina la voluntat de les dones. I en grau més baix, també van considerar les agressions a les dones mentre dormen i l'ús d'armes.

5.1.3 Prevalença de la violència sexual dins de relacions heterosexuals

Si observem la prevalença d'aquesta problemàtica des d'uns anys enrere, podem veure que Bachman i Saltzman (1995) van mostrar a l'estudi de Violència contra les dones, com aquestes tenen més probabilitat de patir una violació o agressió sexual per part d'una persona coneguda o d'un amic, que per un desconegut. Els amics i coneguts han comès aproximadament la meitat de les violacions i agressions sexuals. I els íntims un 26% de més a més. En general, els coneguts per la víctima representen a prop de tres quarts parts de les agressions sexuals i violacions. En canvi, els desconeguts cometten el 18% de les agressions (Bachman i Saltzman, 1995).

García-Moreno, et al., (2005) van realitzar un estudi on es va analitzar la violència sexual des de diferents zones geogràfiques. Específicament van fer una comparació entre la violència exercida per la parella, per persones desconegudes i ambdues. Els resultats van mostrar que entre el 4% (Etiòpia) i el 35% (Perú província) de les dones que declaren haver patit violència, han sigut maltractades tant per la seva parella com per persones alienes. A Etiòpia quasi tota la violència és comesa per la parella, mentre que a Samoa es comet per una persona aliena a la parella. En la majoria dels contextes, més del 75% de les dones maltractades físicament o sexualment van declarar haver sigut maltractades per la seva parella. Només en Brasil ciutat i Samoa, el 40% de les dones van ser maltractades per una persona que no fos part de la parella (García-Moreno, et al., 2005).

Segons les consideracions de 2018 de l'OMS, mundialment (2021b, extret de Pastor, et al., 2022) el 27% de les dones que algun cop s'han casat o tenen parella en edat reproductiva (15-49 anys), han patit violència dins de la parella física i/o sexual almenys un cop en la seva vida. Les xifres sobre la violència sexual dins de la parella podrien superar el 50% en algunes poblacions. Tot i això, les dades de les enquestes de població mostren que la prevalença de la violència sexual dins de la parella durant el llarg de la vida pot variar entre el 3,3% i el 18,3% (Barker, Stewart i Vigor, 2019, extret de Pastor, et al., 2022).

Així mateix, la macroenquesta de violència contra la dona realitzada dins de l'Estat Espanyol l'any 2019 va mostrar uns resultats molt semblants als anteriors. El 49% de les dones havien patit violència sexual per un amic o conegut, el 21,6% per un familiar i el 39,1% per un desconegut. Únicament el 18,8% de les violacions havien sigut comeses per un desconegut, i, per tant, la majoria de les violacions que es van produir van ser homes que coneixien amb anterioritat a la dona (Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, 2019).

Respecte a la violència dins de la parella, es va analitzar que el 14,2% de les dones de setze anys o més han patit violència física i/o sexual al llarg de la seva vida. I durant els dotze últims mesos l'1,8%. El 10% de les dones que han patit violència sexual per part de la seva parella actual van afirmar que només havia ocorregut una vegada, però el 86,2% van sostenir que havia succeït en diverses ocasions. En el cas de les dones que havien patit violència sexual en parelles passades, l'11,1% van assenyalar que solament havia passat en una única ocasió. Al contrari el 88,8% van assegurar que va produir-se en diferents ocasions (Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, 2019).

No obstant això, el 21,7% de les dones que han denunciat haver patit violència física, sexual o emocional, únicament ho han fet en la parella actual el 5,4% i en una parella antiga el 25%. Les dones que han denunciat haver patit violència física i/o sexual, solament han denunciat a la parella actual el 12,5% i a una parella antiga el 34,3% (Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, 2019).

Finalment, qüestionaris més recents com el de Pastor et al., (2022) on va haver-hi nou mil cinc-centes seixanta-vuit enquestades, es va observar que vuit-centes quaranta-nou dones van patir violència sexual per part d'una parella, a diferència de sis-centes vint que la van patir per una persona aliena a la parella. Tanmateix, Gilbert, et al., (2023) van assenyalar al seu estudi que entre les vuit-centes trenta-cinc enquestades, el 75,8% va patir contacte sexual no consentit; el 58,6% sexe oral no consentit; el 56,9% sexe vaginal no consentit; el 51,5% coacció reproductiva; el 25,9% sexe anal no consentit; el 25,3% exhibicionisme no consentit; el 20,6% sexe filmat o fotografiat no consentit; el 15,1% voyeurisme no consentit; el 4,9% intercanvi de parelles no consentit i el 4,2% proxenetisme no consentit. Respecte a altres formes de victimització van extreure que el 78,6% d'enquestades havien patit altres formes de violència de gènere, el 49,7% havia patit violència cibersexual i el 43,6% havia patit abús sexual infantil (ASI).

5.1.4 El consentiment i els factors associats a la violència sexual dins de relacions heterosexuals

Tal com assenyalava Espinoza (2019) els discursos socials respecte a la sexualitat femenina es caracteritzen per la restricció del plaer femení, i l'associació que la llibertat d'exercici sexual femení suposa uns riscos. Això, produeix que el plaer sexual femení sigui un gran desconeixement i una dificultat en el seu reconeixement i vivència, ja que únicament està orientat i fonamentat en la satisfacció o desig del plaer masculí, a través de la força o manipulació. La posició de superioritat i autoritat de la figura masculina genera que es pugui imposar davant de la femenina i de la seva disposició sexual, per així poder satisfer el seu propi desig sexual. D'aquesta manera, es posiciona a la dona en un sotmetiment mitjançant la violència que s'entén com a passió, des dels discursos romàntics patriarcals que menyspreen a la dona de manera explícita i implícita. També, la pornografia té un gran paper dins de la pressió social, ja que divulga la idea generalitzada de què les dones sempre estan disponibles i disposades a mantenir relacions sexuals (Dines, 2011, extret de Tarzia, 2021).

Tot i que, hi ha diverses explicacions de per què la violència sexual sobre la dona en les relacions de parella es troba tan poc denunciada, entre elles s'hi pot trobar la creença de què hi ha un deute conjugal (López, 2003, extret de Martínez, 2016). Això suposa que les dones han de complir amb les demandes sexuals dels seus marits, encara que aquesta noció també preval entre parelles que no han formalitzat la seva unió (Ortiz i Valenzuela, 2020). Tanmateix, les participants de l'estudi de Tarzia (2021) van identificar una sèrie d'aptituds socials que donaven suport a la violència sexual en una parella íntima. Aquestes plantejaven que els homes necessiten biològicament mantenir relacions sexuals, i que per aquesta raó havien de satisfer les necessitats de les seves parelles. Justificacions que són una clara erotització de la dominació i violència que pateixen les dones, davant de l'acceptació de la servitud sexual (Facio i Fries, 2005)

Així mateix, els estereotips femenins que destaquen la passivitat i acceptació de les dones, acaben suposant que les mateixes dones no reconeguin la violència sexual que estan patint (Sanz, Viejo i Salvador, 2016). S'ha de tenir en compte que com algunes maltractades també pateixen altres tipus de violències, la violència sexual s'acaba entenent com una acció més de violència (Sanz, Viejo i Salvador, 2016). També, s'ha de considerar el fet que la violència sexual hagi sigut comesa per la parella i no per un desconegut, ja que influeix en la percepció que té la víctima sobre aquest. En altres paraules, com la víctima

coneix àmpliament al perpetrador, així com les seves qualitats positives o comportaments típics, s'acaba facilitant que aquesta no el culpi, perquè atribueix l'agressió a altres factors, com per exemple una intoxicació etílica. En canvi, en una violació produïda per un desconegut, com la víctima no el coneix, únicament té informació sobre les accions que es van dur a terme en l'agressió. Per tant, hi ha una culpabilitat més clara de l'agressor (Jaffe, et al., 2021).

Altrament, l'aïllament de la dona dels seus familiars i amics o amigues també és un factor que contribueix a la violència sexual. Les víctimes se senten atrapades i incapaces d'abandonar l'agressor, especialment quan tenen fills dins de la relació. Malgrat que l'aïllament es produeix en altres tipus de violències, en el cas de la violència sexual l'agressor l'aprofita per fer xantatge i obligar a la víctima a mantenir relacions sexuals. Inclús en els casos on sí que hi ha un entorn d'amics i amigues i familiars, les víctimes continuen sense explicar els abusos sexuals que pateixen, perquè consideren que el sexe és un assumpte privat a causa de la vergonya que els hi produeix parlar-ho (Tarzia, 2021).

No menys important, el consentiment és un factor essencial dins de la violència sexual. Jaffe et al., (2021) mencionen que l'historial d'activitats sexuals consentides amb l'agressor també influeix en el reconeixement de l'agressió per part de la víctima. El previ consentiment en una relació sexual pot promoure una presumpció de consentiment generalitzat i continu en totes les futures activitats sexuals. Segons l'estudi d'Humphreys (2007) es va observar que els estudiants universitaris estaven més predisposats a percebre el consentiment a mesura que augmentava el grau d'intimitat sexual previ entre la parella. Aquesta precedència del consentiment pot fer que les víctimes de violència sexual dubtin a qualificar la seva agressió com violació, inclús quan no hi ha hagut consentiment en una experiència sexual concreta.

Finalment, hi ha l'estigma associat a la mateixa victimització i la convicció de què la denúncia no servirà per res (Bachman i Saltzman, 1995). Així com, uns factors de risc per la violència en les relacions de parella entre víctimes i agressors. Dins les víctimes hi podem trobar el gènere, l'estatus socioeconòmic, l'edat, l'abús en la infantesa, la baixa autoestima o l'absència de suport social, entre molts altres. En els agressors, també hi ha el gènere, l'estatus socioeconòmic i l'edat. A més a més, de conductes agressives en les famílies, ús d'alcohol i drogues, actituds i creences tradicionals en els rols de gènere, distorsions cognitives, acceptació de la violència com actitud, absència de suport social, influència dels iguals, etc (Lozano, Rivas i Gómez, 2003).

5.1.5 Conseqüències de patir violència sexual dins de relacions heterosexuals

La violència sexual té un caràcter vexatori i humiliant per la dona que el pateix o l'ha patit. Com a conseqüència, habitualment les víctimes acostumen a patir trastorn de l'estrès posttraumàtic (González, 2022), a més és freqüent que la gravetat d'aquest augmenti a causa de la violència sexual (Amor, Echeburúa, Corral, Zubizarreta i Sarasúa, 2002; Benice, Resick, Mechanic i Astin, 2003; Dutton, Kalman, Goodman, Weinfun i Vankos, 2005; Merlin i Mohr, 2000, extret de Sanz, Viejo i Salvador, 2016). El trastorn de l'estrès posttraumàtic és definit pel manual diagnòstic i estadístic dels trastorns mentals segons el següent criteri: concorren un o més símptomes intrusius que estan relacionats amb el fet traumàtic un cop ha ocorregut el succés. La simptomatologia que poden presentar les víctimes de violència sexual són records recurrents intranquil·litzants i involuntaris, somnis que acostumen a recordar el contingut o l'afecte del fet traumàtic, reaccions en què reviu l'episodi i actua com si estigués present, malestar psicològic quan hi ha fets externs o interns que són semblants al fet traumàtic i reaccions fisiològiques als esmentats factors (APA, 2013, extret de González, 2022)

Fernández, et al., (2020, extret de Cornelius i Resseguie, 2007 i Vicario i Fernández, 2019) destaquen que la violència dins de la parella també està relacionada amb diversos efectes adversos, com la disminució de l'autoestima, l'augment de la culpabilitat, la ira, el dolor i l'ansietat. També, s'hi troba entre les principals conseqüències psicològiques la tristesa, les fòbies, els trastorns de pànic, l'insomni, els canvis dels estats d'ànim, les ganes de plorar sense motiu, els trastorns de la conducta alimentària i del somni, els trastorns psicossomàtics, el sentiment de vergonya, l'abús d'alcohol i drogues i la irritabilitat (Krug et al., 2002). Diversos estudis han comprovat que a llarg termini les supervivents de violència dins de la parella pateixen aïllament i una major probabilitat de patir abusos continuats, com assetjament i degradació (Fernández, et al., 2020, extret de Banyard i Cross, 2008 i Exner-Cortens, Eckenrode i Rothman, 2013).

Tanmateix, algunes víctimes reaccionen amb la inexpressió de les emocions, manifestant no estar afectades i mostrant dificultats a l'hora de relacionar-se amb altres persones, especialment amb homes. Tota aquesta simptomatologia esmentada pot anar sumant-se i acabar generant tal nivell de malestar a la víctima, que pot acabar abocant-la al suïcidi (James i Gilliland, 2017, extret de González, 2022). Segons l'estudi de l'OMS (García-Moreno, et al., 2005) les dones que han patit algun cop violència física o sexual per part de la seva parella tenen més probabilitats d'haver considerat suïcidar-se que les dones que

mai han patit maltractament. A més a més, entre totes les dones que algun cop han pensat en suïcidar-se, les dones que han patit violència són més propenses a haver intentat suïcidar-se. Per aquesta raó, les dones que han patit violència física o sexual o ambdues per part de la seva parella, tenen més probabilitats d'assenyalar símptomes d'angoixa mental que les dones que mai han patit violència.

Respecte a les conseqüències físiques, aquestes corresponen amb problemes ginecològics. Així ho confirma un estudi estatunidenc, que sosté que les probabilitats de tenir un problema ginecològic, és tres vegades major que la mitjana en les víctimes d'abús conjugal (Campbell, 2002). A més a més, són comuns “mals d'esquena o de pelvis, embarassos amb complicacions, malalties de transmissió sexual, mals de cap, trastorns del sistema nerviós central i afeccions cardíques o circulatòries, així com trastorns funcionals, com per exemple la síndrome de colon irritable, la fibromiàlgia, trastorns de l'aparell digestiu i diverses síndromes de dolor crònic. Addicionalment, la salut reproductiva de les dones també pot veure's afectada per la violència” (Krug et al., 2002, p. 1085).

Finalment, la violència sexual també pot afectar en els comportaments i respostes sexuals com: insatisfacció, absència de plaer sexual, bloqueig sexual, o inclús en algunes ocasions buscant de manera inconscient la rectivimització, escollint parelles que les maltractin sexualment o les forcin a tenir relacions sexuals, per així tornar a viure una situació d'abús (Parreño, 2011, extret de Montenegro, 2022). Així com, una afectació en les seves creences a causa de l'agressió, una minimització de l'ocorregut o inclús negació del perill, distorsions cognitives i dissociació de conductes de “cura” del seu agressor com a estratègia d'afrontament, com pot ser justificar-lo, tenir conductes de pena cap a ell, complaure'l... (Gil, 2015)

5.2 Marc legal

5.2.1 Legislació Espanyola sobre la violència sexual

La Llei Orgànica 1/2004, del 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere té l'objectiu d'actuar contra la violència que, com a manifestació de discriminació, situació de desigualtat i relacions de poder dels homes sobre les dones, s'exerceix sobre aquestes per part de quins són o han sigut els seus cònjuges o dels que han estat o estan lligats a ella per relacions similars d'afectivitat, encara que no existeixi convivència. Amb aquesta llei s'estableixen mesures de protecció integral que busquen

prevenir, sancionar i erradicar la violència de gènere i prestar assistència a les dones, als seus fills menors i als menors subjectes a la seva tutela, guarda i/o custòdia.

La violència de gènere a la que es refereix aquesta llei compren qualsevol acte de violència física i psicològica, incloses les agressions a la llibertat sexual, amenaces, coaccions o privacions arbitràries de llibertat. També, compren tota violència que tingui com a finalitat causar perjudici o dany a les dones o als seus familiars o menors d'edat (Llei Orgànica, 1/2004).

Així mateix, recull diferents mesures dins de la sensibilització, com la prevenció i detecció als plans de sensibilització, a l'àmbit educatiu, a l'àmbit de la publicitat i dels mitjans de comunicació i a l'àmbit sanitari. També, els drets de les dones víctimes de violència de gènere, com el dret a la informació, a l'assistència social integral i l'assistència jurídica gratuïta, els drets laborals i prestacions de la seguretat social, drets econòmics, drets a la reparació i drets a les funcionàries públiques. A més a més, de la tutela institucional, tutela penal, tutela judicial, normes processals civils, normes processals penals, mesures judicials de protecció i de seguretat a les víctimes i del fiscal contra la violència sobre la dona (Llei Orgànica, 1/2004).

Respecte a la violència sexual, podem observar que el Codi Penal (Llei Orgànica 10/1995) ha anat variant fins avui dia. Anteriorment, la Llei Orgànica 10/1995 diferenciava l'agressió sexual de l'abús sexual. El primer concepte s'entenia com un acte de naturalesa sexual no consentit que es portava a terme mitjançant la violència o intimidació. Un exemple, era quan un home tocava a una dona mentre l'amenaçava amb un ganivet. El segon concepte, feia referència a un acte de naturalesa sexual no consentit, però sense violència ni intimidació. Dins d'aquest, s'incloïen tots els casos de submissió química (Feministes de Catalunya, 2022).

Amb la nova proposta de la Llei coneguda com a "Solo sí es sí" (Llei Orgànica 10/2022) s'ha intentat posar el focus en el consentiment, en comptes de valorar si hi ha hagut violència o intimidació, pel fet que l'absència del consentiment ja implica una violència implícita (Feministes de Catalunya, 2022). L'objectiu d'aquesta és protegir i garantir els drets de llibertat sexual i erradicar totes les violències sexuals. A més, d'aplicar polítiques efectives, globals i coordinades entre les diferents administracions públiques per assegurar la sensibilització, prevenció, detecció i sanció de les violències sexuals (Llei Orgànica 10/2022).

Així doncs, amb la seva incorporació les condemnes han sigut modificades i ha desaparegut l'abús sexual, que estava penat entre un i tres anys i l'abús sexual amb accés, que estava condemnat de quatre a deu anys. L'agressió sexual es penava d'un a cinc anys i ara es fa d'un a quatre anys. L'agressió sexual amb accés carnal es castigava de sis a dotze anys i en l'actualitat es troba entre quatre i dotze anys. El tipus agreujat d'agressió sexual es trobava de cinc a deu anys i ara es troba reduït de dos a vuit anys. El tipus agreujat d'agressió sexual amb accés carnal es castigava entre els dotze i quinze anys i avui dia entre set i quinze anys. L'agressió sexual amb accés carnal a menors de setze anys se sancionava entre vuit i dotze anys i avui dia entre sis i dotze anys. L'agressió sexual amb accés carnal a menors de setze anys utilitzant especial violència es penalitzava entre els dotze i quinze anys i ara es fa entre els deu i quinze anys (Llei Orgànica, 10/1995 i Llei Orgànica, 10/2022).

5.2.2 Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista

La Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista de la comunitat autònoma de Catalunya té l'objectiu d'erradicar la violència masclista i l'eliminació de les estructures socials i estereotips culturals que la perpetuen. D'aquesta manera, es pot reconèixer i garantir plenament el dret individual de totes les dones a desenvolupar la seva pròpia vida sense cap mena de violència.

Aquesta llei estableix mesures integrals respecte a la prevenció, detecció i sensibilització de la violència masclista, amb la finalitat d'erradicar-la de la societat, així com reconèixer els drets de les dones que la pateixen a l'atenció, assistència, protecció, recuperació i reparació integral (Llei, 5/2008).

Així mateix, recull diferents mesures com la prevenció, detecció i erradicació de la violència masclista, mitjançant la investigació en violència masclista, sensibilització social i informació per prevenir i eliminar la violència masclista, detecció de la violència masclista, formació i capacitació de professionals, assetjament sexual i assetjament per raó de sexe en l'àmbit laboral i social i partits polítics. També, hi trobem dels drets de les dones en situacions de violència masclista a la prevenció, atenció, assistència, protecció, recuperació i reparació integral on s'inclou el dret a la protecció efectiva, el dret a l'atenció i l'assistència sanitària específica, el dret a l'atenció i reparació, la xarxa d'atenció i recuperació integral per les dones en situacions de violència masclista, les accions dels poder públics en situacions específiques, les disposicions generals sobre el

règim competencial, les competències de les administracions públiques i la intervenció integral contra la violència masclista (Llei, 5/2008).

Cal remarcar, que a diferència de la Llei Orgànica 1/2004, la Llei 5/2008 abasta les relacions esporàdiques. Concretament, quan defineix la violència sexual esmenta que és qualsevol acte que violi la llibertat sexual i personal de la dona, independentment del vincle que existeixi entre la dona i l'agressor o agressors. De la mateixa manera, es pot veure reflectit dins de la definició de la violència masclista en l'àmbit de la parella. Aquesta dictamina que és qualsevol tipus de violència dirigida contra una dona i exercida per un home, que és o ha sigut cònjuge o per la persona que té o ha tingut relacions similars d'afectivitat amb ella (Llei 5/2008).

5.3 Intervenció socioeducativa per a la prevenció i atenció de la violència sexual en les relacions heterosexuals

Per una banda, les investigacions de socialització afectivosexual marquen una tendència dins de la societat occidental de relacionar l'atracció i la violència (Gallardo i Valls, 2014). Per aquesta raó, Gallardo i Valls (2014, p. 164) proposen la socialització preventiva de la violència de gènere, la qual tracta de “proporcionar als adolescents i joves models alternatius de relacions, basades en la igualtat a través del llenguatge de l'ètica i el desig”. Així mateix, destaquen que la socialització preventiva de la violència de gènere és un compromís de tota la comunitat i no exclusivament de les escoles. La formació en matèries d'igualtat en professionals que treballen amb víctimes de violència de gènere és essencial, però també pels professionals de l'educació, ja que tenen una clara tasca de prevenció i detecció d'aquestes situacions. Els i les adolescents han de proveir-se de competències bàsiques referents a l'atracció, elecció, igualtat i diàleg, pel fet que les interaccions i diàlegs són la base de la transformació social (Gallardo i Valls, 2014).

Finnie, et al., (2022) afirmen que hi ha suficients evidències de què les intervencions primàries són efectives per reduir la violència de gènere i la violència sexual entre els joves. Les combinacions d'estratègies que han tingut resultats més favorables són: ensenyar habilitats de relacions sanes, a partir d'exercicis de resiliència social adreçats al llenguatge corporal, sentir, posar i respectar límits, intuïció, contacte, valorar-se a un o una mateixa, habilitats de comunicació i habilitats per gestionar conflictes dins de les cites. També, promoure normes socials, com per exemple mòduls interactius amb activitats didàctiques, i episodis d'una sèrie dramàtica i educació i empoderament dels i les assistents. A més a més, si s'apliquen aquestes dues a la vegada, podem observar que

es poden implantar programes d'aprenentatge socioemocional i activitats interactives que tractin normes de violència en la parella, estereotips de gènere i resolució de conflictes. En el cas d'afegir a les dues últimes la creació d'entorns protectors s'han de prendre mesures com identificar els punts crítics d'acord amb un augment de presència del personal en aquestes àrees, estratègies de màrqueting social i un pla d'estudis de prevenció de la violència en la parella, que serveixi per millorar habilitats i actituds de relacions saludables. I com a última estratègia, hi ha promoure normes socials que es poden implementar protegint contra la violència a través de l'educació i l'empoderament dels i les assistents, i sobretot implicar a homes o nens com aliats en la prevenció.

Tanmateix, segons Ciaffoni i Maina (2019) s'ha de tractar el consentiment a través de les teories de gènere. L'educació en el consentiment sexual suposa trencar els rols de gènere, problematitzar els mites d'amor romàntic i les imposicions que estableixen com ha de ser una relació heterosexual. Això es veu exemplificat en el projecte #DisfrutemosPosta, el qual treballa a partir del consentiment com a concepte principal, i té l'objectiu de prevenir la violència sexual i violències de gènere. Les seves jornades-tallers es desenvolupen a partir d'un punt de vista propositiu, posant en el focus d'atenció les paraules dels i les adolescents, validant les seves experiències i treballant aquestes, per així poder oferir eines que els hi proporcionin trobades sexe-afectives més plaents, igualitàries i respectuoses. Des de la perspectiva de les autores, el treball conjunt entre la comunicació i el gènere, proveeix un increment singular i fructífer a l'hora de trencar les imposicions i construir noves sexualitats plenes (Ciaffoni i Maina, 2019). No obstant això, estudis recents com el de Bonar, et al., (2022) conclouen que si dins de l'adolescència els pares i mares parlen amb els seus fills o filles de temes de salut sexual en general, hi ha una poca probabilitat de què influeixi en les seves actituds i comportaments en relació amb el consentiment sexual, a diferència de si ho fan de manera específica.

Campos (2021) explica diferents recomanacions que s'han de fer dins de la universitat, encara que també es poden extrapolar a altres centres educatius com instituts o escoles. Ella destaca que a causa de la falta de coneixement és important generar informació sobre el tema. D'aquesta manera, les persones que conformen la comunitat universitària poden conèixer que és la violència sexual i quins són els comportaments que provoquen abusos sexuals (verbals i no verbals).

A més a més, Velarde (2021) esmenta que segons UNICEF (2016) les accions preventives de violència sexual han de ser: escoltar a les afectades, oferir atenció immediata (servei

gineco obstetrícia), denunciar i existir una tasca preventiva de l'obstetra (programar activitats intramurals i extramurals per treballar conjuntament les institucions educatives, institucions municipals de la jurisdicció i organitzacions civils). També, el professional idoni (Obstetra) té l'obligació d'encoratjar a infants i adolescents perquè siguin comunicativament oberts i obertes respecte a les qüestions sexuals (Slideshare, 2014, extret de Velarde, 2021). Alguns consells que es donen als pares i a la ciutadania en general són: ensenyar des de ben petits i petites les parts privades del cos, emfatitzar que l'agressor sexual pot ser tant una persona coneguda com a desconeguda, fer-les saber que tenen dret a decidir sobre el seu cos, oferir-les seguretat en ells o elles mateixes, animar-les a dir que no quan no vulguin ser tocadetes (encara que siguin abraçades), ensenyar-les a cuidar el seu cos des d'una edat primerenca, deixar clar que des dels tres anys ja no necessiten ajuda de cap adult per ocupar-se de les seves parts íntimes i ensenyar la diferència entre els secrets bons (una festa) i (amagar accions que no estan bé) els secrets dolents (Velarde, 2021).

Per una altra banda, l'atenció ha de garantir una assistència de qualitat per les víctimes, per aquesta raó s'ha de proporcionar un tracte comprensiu en tot moment. L'ambient ha de facilitar la comunicació, la confidencialitat i la intimitat més gran possible. La recollida d'informació ha de ser amb tacte, sensibilitat i una especial cura del llenguatge. Mai s'ha de forçar a la dona a respondre a aquelles qüestions que no desitja (González, 2018). Blanco, Ruiz, García i Martín (2004); Menéndez, Pérez i Lorente (2013) ressalten que els i les professionals que treballen amb dones que han patit violència per part de les seves parelles (personal sanitari, social-psicològic, cossos de seguretat...), no acostumen a tenir una formació especialitzada en sexologia. Aquest és un aspecte essencial a l'hora de treballar amb víctimes de violència sexual.

Així mateix, s'ha de procurar que hi hagi un suport psicosocial d'emergència tant per la víctima com per l'entorn que l'acompanyi. També, s'ha d'informar i facilitar l'accés a tots els recursos legals, socials i suports pertinents en aquell moment. Així com, fomentar la coordinació en les intervencions dels diferents organismes (socials, sanitaris, educatius...) per evitar la revictimització de les dones. I promoure la seguretat de la dona i del seu entorn familiar davant de les possibles repercussions violentes un cop s'ha posat la denúncia (González, 2018).

És important, que s'elabori un pla de treball consensuat amb la víctima perquè es puguin recollir totes les àrees en les quals es considera que s'ha d'intervenir per així poder

recuperar-se. Aquest pla ha de ser a curt i mitjà termini, assignant recursos que tinguin congruència amb les necessitats detectades amb anterioritat. S'ha de tenir en compte les fortaleces de la víctima i el seu entorn per així activar-les i fomentar la resiliència davant del trauma viscut (González, 2018).

En el cas de les agressions sexuals continuades la víctima ha de sentir que és escoltada i acceptada de manera incondicional. Sàpiguen que la professional respectarà les seves decisions (principi d'autonomia i autodeterminació) i els seus ritmes de canvi, opcions, necessitats, prioritats, etc. Un altre element clau és que la persona senti que disposa d'un espai i un permís per anar explicant a la professional totes les experiències que ha viscut. L'ambient ha de comptar amb perspectiva de gènere per així anar mencionant la violència, els fets dolorosos, i per permetre comprendre a les víctimes que allò que han viscut no és acceptable, ni en són culpables del que ha succeït. Tot això, permet que la dona pugui observar que la professional que l'acompanya s'implica per ajudar-la fins on és possible i necessari (González, 2018).

6. Metodologia

Aquesta recerca s'ha elaborat mitjançant la metodologia quantitativa i el paradigma positivista, ja que permetia poder explicar, relacionar i predir variables (Bisquerra, 2004). Com a tècnica de recollida d'informació, s'ha emprat un qüestionari, “amb el propòsit de definir operativament el fenomen en mesures estandarditzades, vàlides i fiables” (Bisquerra, 2004, p.82).

6.1 Fases de la recerca

Per fer aquest treball d'investigació s'han establert una sèrie de fases per acomplir les tasques, i així facilitar l'elaboració i distribució d'aquestes. La temporització que s'ha portat a terme és la següent:

Taula 1. Temporització del treball

SETEMBRE– GENER 2022	GENER– MARÇ 2023	MARÇ– ABRIL 2023	ABRIL– MAIG 2023	JUNY 2023
Elaboració de la justificació, objectius i proposta de marc teòric sense desenvolupar	Redacció del marc teòric	Disseny i difusió del qüestionari	Anàlisi dels resultats del qüestionari	Redacció de les conclusions, introducció i resum executiu.
		Redacció del marc metodològic		Revisió i presentació del TFG

Font: Elaboració pròpia

6.2 Revisió bibliogràfica i de la literatura

La recollida d'informació que s'ha utilitzat per elaborar el marc teòric ha sigut mitjançant deu fonts diferents. Dins de les bases de dades Google Acadèmic, Cercabib, Web of Science i Dialnet es va buscar informació a través de les paraules “violència de gènere”, “violència sexual” i “relacions”, “violència sexual” i “conseqüències”, “violència sexual” i “prevalença”, “violència sexual” i “intervenció”, “violència sexual” i “prevenció”, “educació” i “consentiment sexual”, “socialització preventiva en la violència de gènere” i “metodologia quantitativa”. Els recursos de la UOC van ser fets servir per aconseguir recursos d'aprenentatge sobre estadística. També, s'han cercat algunes referències encadenades; aquelles que s'han identificat referenciades en algun dels articles

seleccionats a les bases de dades esmentades. A més a més, s'han consultat informes i estudis d'organismes internacionals i estatals, com l'ONU o l'OMS. Les legislacions es van fer ús per observar els canvis judicials que han ocorregut sobre la violència sexual durant el transcurs dels últims anys a l'estat espanyol i a Catalunya. Finalment, la pàgina web Feministes de Catalunya, es va usar com a resum de la legislació actual sobre la violència sexual, i sobre els seus efectes actuals des del moviment feminista.

A l'annex 1 es pot trobar un requadre amb totes les referències que s'han portat a terme per desenvolupar el marc teòric.

6.3 Perspectiva metodològica i epistemològica

Com s'ha esmentat anteriorment la metodologia que s'ha utilitzat per portar a terme aquesta recerca ha sigut la quantitativa. Tal com esmenta Bisquerra (2004) la recerca quantitativa busca descriure i explicar la realitat, i té un especial interès en la fiabilitat, validesa i realització de mostres, amb l'aspiració de ser objectives i generalitzar els resultats. Aquests criteris són fonamentals en la investigació de la violència sexual dins de relacions heterosexuals estables o esporàdiques, a causa de la invisibilització, i, per tant, falta de dades, que hi ha d'aquesta problemàtica.

També, es troba dins de la perspectiva empíric-analítica i del paradigma positivista, ja que la investigació educativa busca “explicar, predir i controlar els fenòmens objecte d'estudi, identificant les regularitats subjectes a lleis que actuen en la seva configuració” (Bisquerra, 2004, p. 71). A més, mitjançant l'observació empírica i l'experiment en mostres d'ampli abast, la investigació intenta explicar amb quina freqüència es produeix la violència sexual en relacions heterosexuals estables o esporàdiques, quines conductes abusives es pateixen més, de quina manera són obligades, i com és o hauria de ser el suport de l'entorn.

6.4 Recollida de dades

6.4.1 Disseny del qüestionari

L'instrument que s'ha utilitzat per recollir les dades és un qüestionari que es pot trobar dins de l'Annex 3. Aquest és definit com a “instrument de recopilació d'informació compost per un conjunt limitat de preguntes mitjançant el qual el subjecte proporciona informació sobre ell mateix i/o sobre el seu entorn” (Bisquerra, 2004, p. 250). Doncs, ha sigut escollit a causa de la seva utilitat per la descripció i predicció del fenomen i per l'aproximació a la realitat (Bisquerra, 2004).

El qüestionari es va inspirar en l'entrevista semiestructurada per l'exploració de la violència sexual sobre les dones en les relacions de parella de Sanz, Viejo i Salvador de 2016. Algunes preguntes es van ometre, com conèixer si es fan servir anticonceptius, si hi ha hagut una interrupció de l'embaràs o com ha sigut la reacció de la víctima en patir una agressió sexual, ja que la informació que s'obtenia no era rellevant, perquè el focus d'atenció del qüestionari és conèixer si les dones joves saben identificar si han patit violència sexual per part d'una parella, quines conductes han patit i quin suport han rebut sí és que l'han obtingut. A més, l'entrevista està dirigida a dones que al·ludeixen haver patit algun tipus de violència i que acudeixen a un servei especialitzat. En canvi, el qüestionari està dirigit a dones que es trobin entre els divuit i trenta anys, i que hagin mantingut o mantinguin relacions heterosexuals estables o esporàdiques, independentment de si han patit o no violència sexual.

Les preguntes que es van extreure de l'entrevista són si s'havia viscut algun tipus d'abús sexual per altra persona, tot i que, es va modificar per si s'havia viscut violència sexual dins d'una relació heterosexual estable o esporàdica. També, el tipus de conductes sexuals que s'han pogut patir de manera no desitjada, com per exemple tocaments, masturbació, penetració... i la forma en què s'ha obligat a realitzar aquestes conductes, com força física, xantatges, insults, etc. En totes dues s'ha afegit l'opció "cap de les opcions anteriors" per les persones que no han viscut cap agressió sexual i "altres", per així poder recollir altres conductes que no hagin sigut esmentades. Les preguntes relacionades amb el suport de l'entorn, han sigut elaborades personalment, ja que considero que és crucial obtenir informació sobre quin tipus de factor promouen que una dona expliqui que ha viscut violència sexual. A més a més, poden facilitar l'elaboració de programes de prevenció, perquè es poden observar quin tipus de conductes faciliten la comoditat i l'expressió de la problemàtica viscuda.

Així doncs, el qüestionari està compostat per sis blocs diferents: consentiment informat, dades personals, violència sexual dins d'una relació heterosexual estable, violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica, accions i conductes abusives de la violència sexual i suport de l'entorn. També, es troba organitzat en disset preguntes, de les quals deu són preguntes tancades i set obertes. Les preguntes tancades fan referència a si s'accepta o no el consentiment, amb quin gènere s'identifiquen, en quin rang d'edat es troben, si han patit violència sexual dins d'una relació heterosexual estable o esporàdica, quines conductes abusives han patit i de quina manera les han obligat. Així mateix, si han

patit les conductes anteriorment esmentades en una única ocasió o en diverses ocasions, si l'han explicat a algú que van patir aquelles conductes, i si es van sentir còmodes amb la reacció de l'entorn en cas d'haver-ho explicat. Les preguntes obertes recullen informació sobre en quantes relacions heterosexuals estables o esporàdiques han viscut violència sexual, a qui li van explicar que havien patit violència sexual, o pel contrari perquè no ho van explicar, com va ser la reacció de l'entorn quan ho van explicar, perquè es van sentir còmodes o incòmodes amb la seva reacció, i com consideren que hauria de ser la reacció de l'entorn quan una dona comunica haver patit violència sexual.

6.4.2 Mostra

La mostra que s'ha obtingut ha sigut un total de 620 respostes, de les quals 524 són vàlides, perquè s'ajusten al perfil de ser dones que es trobin entre divuit i trenta anys i que mantinguessin o hagin mantingut relacions heterosexuals.

Com a filtre que dona validesa a les respostes, el Google Forms que és l'aplicació que s'ha utilitzat per elaborar el qüestionari, disposa d'una opció que impossibilita que una persona continuï fent un qüestionari si posa una resposta incorrecta. Això ha ajudat al fet que homes, persones de gènere no binari, dones de més de trenta anys i persones que no acceptaven el consentiment no hagin interferit en les dades, ja que no els hi ha permès continuar amb el qüestionari. Tot i això, com a marge d'error s'ha de contemplar que, si un home, persona no binària o dona de més de trenta anys ha mentit i ha seleccionat una de les opcions que sí que permetia continuar amb el qüestionari, ha pogut interferir en les dades.

Així doncs, com es treballa amb una població infinita perquè hi ha més de 100.000 dones joves heterosexuals, aquesta mostra té un interval de confiança del 95% i “p” i “q” són 0,5. En altres paraules, entenent que “p” i “q” són els percentatges en què es donen les característiques preguntades a les enquestades de si han patit o no-violència sexual, hi ha un 50% de possibilitats que responguin que sí, i un 50% de possibilitats que responguin que no. Per tant, com “p” és 50% i “q” és 50%, “p” i “q” són iguals i com a resultat donen 0,5. Consegüentment, hi ha un marge d'error del 3% dins d'aquesta investigació.

6.4.3 Procés d'implementació del qüestionari

Tal com s'ha indicat amb anterioritat, el qüestionari es va realitzar a través de Google Forms i es va difondre per internet pel fet que era més ràpid, es podia proporcionar un major anonimat a les enquestades, permetia arribar a més població, evitava errors de codificació i facilitava l'anàlisi quantitativa (Bisquerra, 2004). Específicament, ha sigut

divulgat a través de les xarxes socials, sobretot Instagram i Whatsapp. Diversos comptes d'Instagram, com influenciadores que visibilitzen la violència de gènere a través dels seus perfils i associacions feministes, van accedir a distribuir el qüestionari dins de les seves xarxes socials. Així mateix, diferents comptes d'Instagram van sol·licitar que se'ls hi fes un retorn dels resultats, i així es farà un cop la investigació hagi finalitzat. Finalment, també es van portar a terme uns codis QR amb l'enllaç del qüestionari i es van promocionar dins de l'alumnat de la Universitat de Barcelona, de la Facultat d'Educació.

Com a avantatge, s'ha observat, que les xarxes socials han contribuït a la difusió del qüestionari, pel fet que gràcies a elles s'ha pogut arribar a les 524 respostes. No obstant això, l'idioma del qüestionari, que es trobava en català, ha impedit assolir més respostes, perquè algunes enquestades no entenen l'idioma i l'aplicació Google Forms no donava l'opció de traduir-ho. A més a més, algunes associacions feministes han manifestat a través d'Instagram, que s'hauria d'haver inclòs en el qüestionari una definició de violència sexual.

6.4.4 Procés d'anàlisi de la informació

Respecte a l'anàlisi d'informació s'ha utilitzat l'estadística descriptiva, pel fet que permetia utilitzar tècniques quantitatives que poguessin resumir les dades en un nombre reduït de gràfics i de manera ordenada. Específicament, s'han fet servir ciclogrames i diagrames de rectangles (Guàrdia, et al., 2008). També, s'ha fet servir com a prova paramètrica el coeficient de correlació de Pearson, ja que a través d'aquest es podia avaluar l'existència d'una relació lineal en dues variables quantitatives (Guàrdia, et al., 2008). Concretament, a través del programa JASP, s'ha analitzat si hi ha una relació entre l'edat i el fet de patir violència sexual dins d'una relació heterosexual estable o esporàdica. Així mateix, en les preguntes obertes s'ha emprat una anàlisi de contingut de les unitats de registre i de categories, per poder comptabilitzar el número de vegades que es trobaven dins d'una resposta. Això, ha permès poder observar la freqüència total de cada unitat de registre o categoria, mitjançant les tècniques quantitatives esmentades anteriorment (Riba, s.d.). Tot i això, en l'última qüestió es preguntava de manera oberta com consideraven que havia de ser el suport de l'entorn. A causa del gran volum de respostes, únicament s'ha desenvolupat una codificació de les respostes, establint tres categories diferents, on s'han mostrat aquelles que fossin més representatives de cadascuna.

No menys important, ha hagut de dedicar-se un major temps del previst a l'anàlisi d'informació, a causa de la gran quantitat de respostes, la falta de temps i la insuficiència de recursos personals. Encara que diversos comptes d'Instagram encara volien difondre el qüestionari i poder abastar més població, s'ha hagut d'aturar l'acceptació de respostes. Per tant, això ens indica que la mostra podria haver sigut més gran i que en futur es podria fer una investigació de major envergadura.

6.5 Codi d'integritat en la recerca

Per una banda, tal com esmenta el codi d'integritat en la recerca de la Universitat de Barcelona (2020), aquesta investigació segueix els principis d'honestedat, perquè s'informa i es comunica la recerca de forma transparent, equitativa, completa i imparcial. També, de responsabilitat i rendició de comptes, ja que s'assumeix la responsabilitat de la recerca desenvolupada. I de fiabilitat i rigor, pel fet que s'assegura la qualitat de la recerca i s'ha portat a terme un procés de descobriment i interpretació, d'acord amb les normes de la recerca. No menys important, es troba orientada en el respecte, perquè s'ha respectat a les dones enquestades i a la societat, i s'ha evitat discriminar per raó de gènere, raça, religió, opinió... A més a més, d'independència, ja que cap conflicte d'interès ha compromès la validesa dels resultats de la recerca.

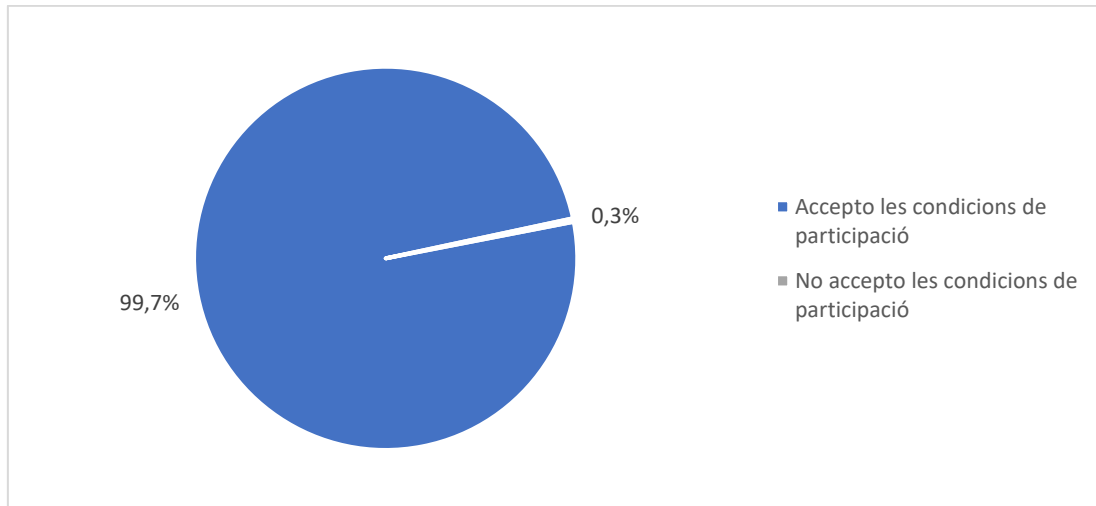
Per una altra banda, el qüestionari desenvolupat en la recerca comptava amb un consentiment informat previ, que es pot veure a l'annex 2. Dins d'aquest s'especificava quin era l'objectiu de la recerca i quin perfil de dones podien respondre el qüestionari. Així mateix, s'informava que la participació era voluntària, anònima i confidencial, i quina legislació de tractament de confidencialitat i de dades se seguien. Les quals van ser en l'àmbit europeu la Chart of Fundamental Rights, la Directiva 95/46/EC i el Reglament 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, General Data Protection Regulation. I en l'àmbit estatal el Real Decreto-ley 5/2018, del 27 de juliol. Finalment, s'indicava que en el cas que acceptessin s'inclourien i difondrien anònimament les seves respostes en aquesta recerca. Cal remarcar que era obligatori assenyalar si estaven d'acord o no amb el consentiment informat. En el cas que no ho estiguessin, no podien continuar responent el qüestionari.

7. Resultats

Consentiment informat

A la primera pàgina del qüestionari s'exposava el consentiment informat que es pot veure a l'Annex 2. Seguidament, es preguntava si amb la informació anterior s'acceptaven o no les condicions de participació.

Figura 1. Consentiment informat

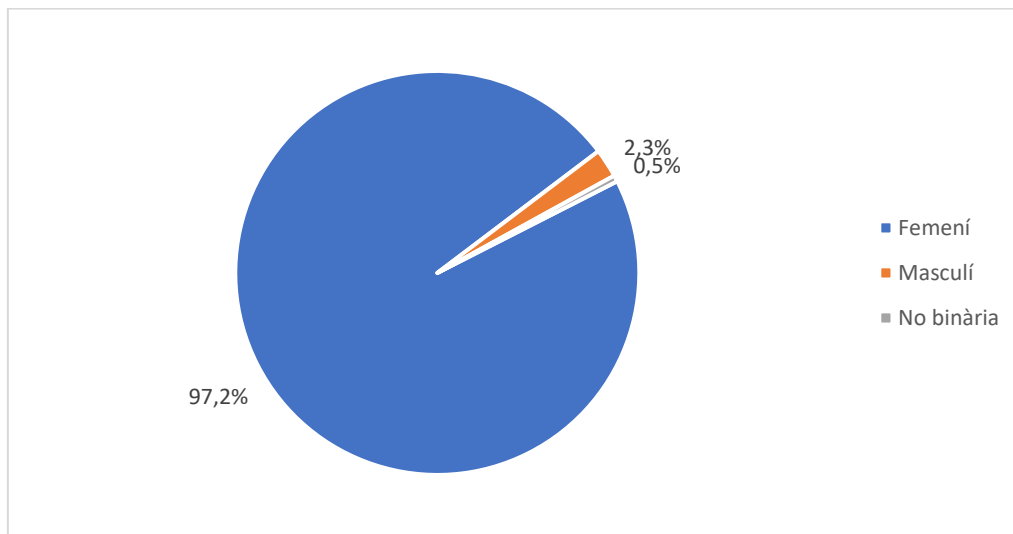
Font: Elaboració pròpia

Amb el gràfic anterior es pot veure que d'un total de 620 respostes, 618 (99,7%) van acceptar les condicions de participació. Únicament 2 (0,3%) no les van acceptar, i, per tant, no van poder continuar realitzant el qüestionari.

Dades personals

A la segona pàgina del qüestionari, es va demanar a les participants que indiquessin el seu gènere.

Figura 2. Gènere

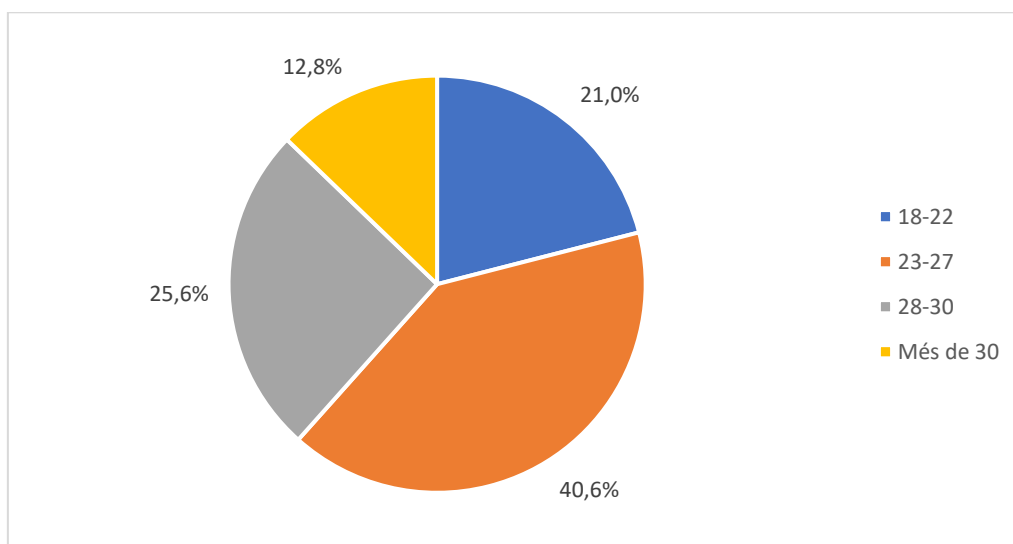

Font: Elaboració pròpia

Tal com es pot veure al gràfic, de 618 persones 601 (97,2%) corresponien al gènere femení, 14 (2,3%) al masculí i 3 (0,5%) no s'identifiquen amb el gènere binari. Només les persones que s'identifiquen amb el gènere femení van continuar responent el qüestionari.

Posteriorment, es va preguntar en quin rang d'edat es trobava cadascuna.

Figura 3. Edats

Font: Elaboració pròpia

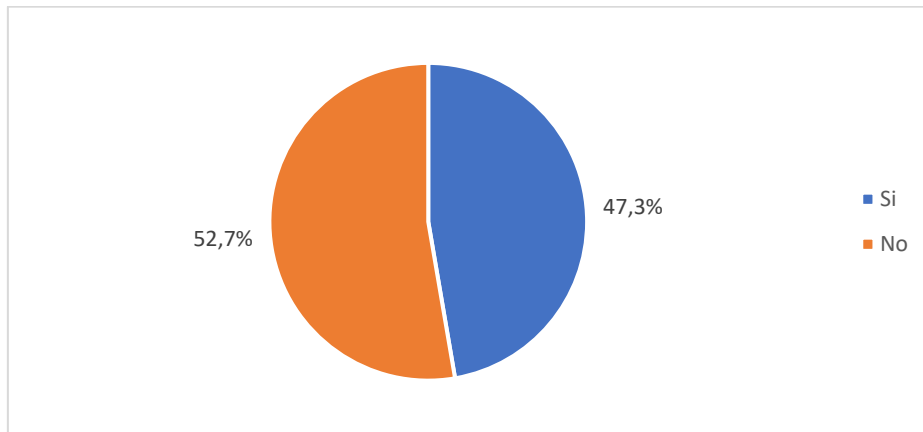
El rang d'edat amb més respostes va ser el de 23-27 anys amb 244 (40,6%) dones. Després, de 28-30 anys va haver-hi 154 (25,6%) dones i de 18-22 anys 126 (21%) dones.

Finalment, 77 (12,8%) dones de més de trenta anys van intentar fer el qüestionari, tot i que, no van poder continuar per no situar-se entre el rang d'edat establert.

Violència sexual dins d'una relació heterosexual estable

Dins d'aquest bloc es va demanar que assenyalessin si alguna vegada havien patit violència sexual dins d'una relació heterosexual estable.

Figura 4. Identificació violència sexual dins d'una relació heterosexual estable

Font: Elaboració pròpia

248 (47,3%) dones van afirmar haver patit violència sexual dins d'una relació heterosexual estable. 276 (52,7%) dones van negar haver-la patit dins d'una relació heterosexual estable.

A través del coeficient de correlació de Pearson, s'ha analitzat si hi ha una relació entre l'edat i el fet de patir violència sexual dins d'una relació heterosexual estable.

Taula 2. Relació entre edat i patir violència sexual dins d'una relació heterosexual estable

Correlation ▼

Pearson's Correlations			
		Pearson's r	p
Indica la teva edat	- Alguna vegada has patit violència sexual dins d'una relació heterosexual estable?	-0.201	< .001

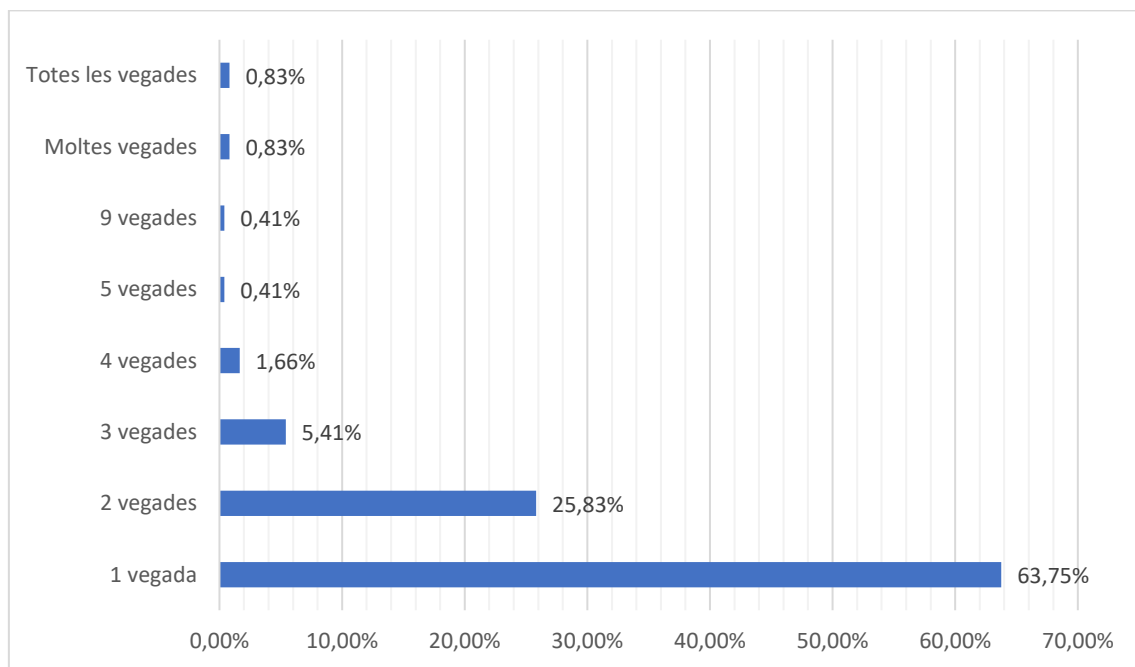
Font: Elaboració pròpia

Aquestes dades ens indiquen que com P value és inferior al valor alfa o també anomenat nivell de significació 0,05, es pot establir que hi ha una relació entre l'edat i patir violència

sexual dins d'una relació heterosexual estable. No obstant això, com el valor R de Pearson és -0,201 i es troba a prop del 0, s'estipula que no existeix una relació lineal entre ambdues variables. Per tant, encara que s'hagués augmentat el rang d'edat de la mostra, el número de vegades que s'hagués afirmat haver patit violència sexual dins d'una relació heterosexual estable, no hagués augmentat. En el cas que s'hagués disminuït el rang d'edat de la mostra, tampoc hauria disminuït el número de vegades que s'haguessin negat patir violència sexual dins d'una relació heterosexual estable.

Després, se'ls hi va preguntar, que en el cas d'haver patit violència sexual dins d'una relació heterosexual estable, en quantes relacions estables havia ocorregut.

Figura 5. Percentatge de dones que pateixen violència sexual dins d'una relació heterosexual estable

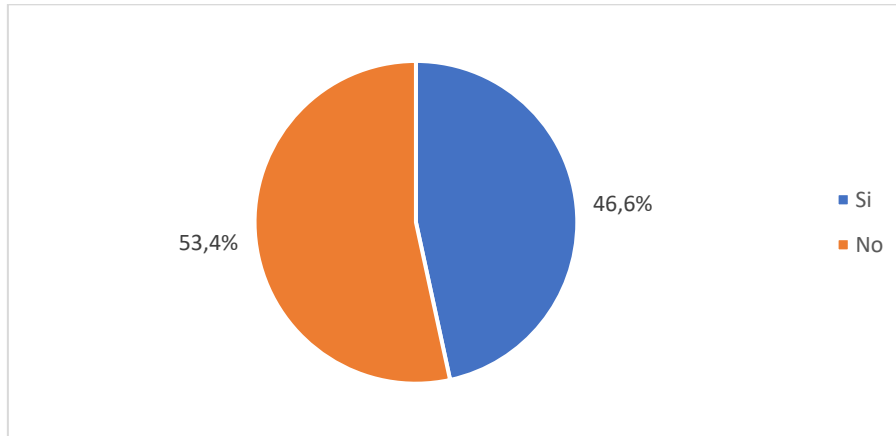
Font: Elaboració pròpia

153 (63,75%) dones van respondre que van patir violència sexual dins d'una relació heterosexual estable en 1 única ocasió. 62 (25,83%) en 2 ocasions, 13 (5,41%) en 3 ocasions i 4 (1,66%) en quatre ocasions. 1 dona (0,41%) va manifestar que en 5 ocasions i una altra dona (0,41%) en 9 ocasions. 2 dones (0,83%) van indicar que “moltes vegades” i dues dones més (0,83%) van expressar que en “totes les ocasions”.

Violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica

En aquest bloc es va demanar que manifestessin si alguna vegada havien patit violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica.

Figura 6. Identificació violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica

Font: Elaboració pròpia

244 (46,6%) dones van afirmar haver patit violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica. 280 (53,4%) dones van negar haver-la patit dins d'una relació heterosexual esporàdica.

A través del coeficient de correlació de Pearson, s'ha analitzat si hi ha una relació entre l'edat i el fet de patir violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica.

Taula 3. Relació entre edat i patir violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica

Correlation

Pearson's Correlations			
		Pearson's r	p
Indica la teva edat	- Alguna vegada has patit viol.ncia sexual dins d'una relaci. heterosexual espor.dica?	-0.139	0.001

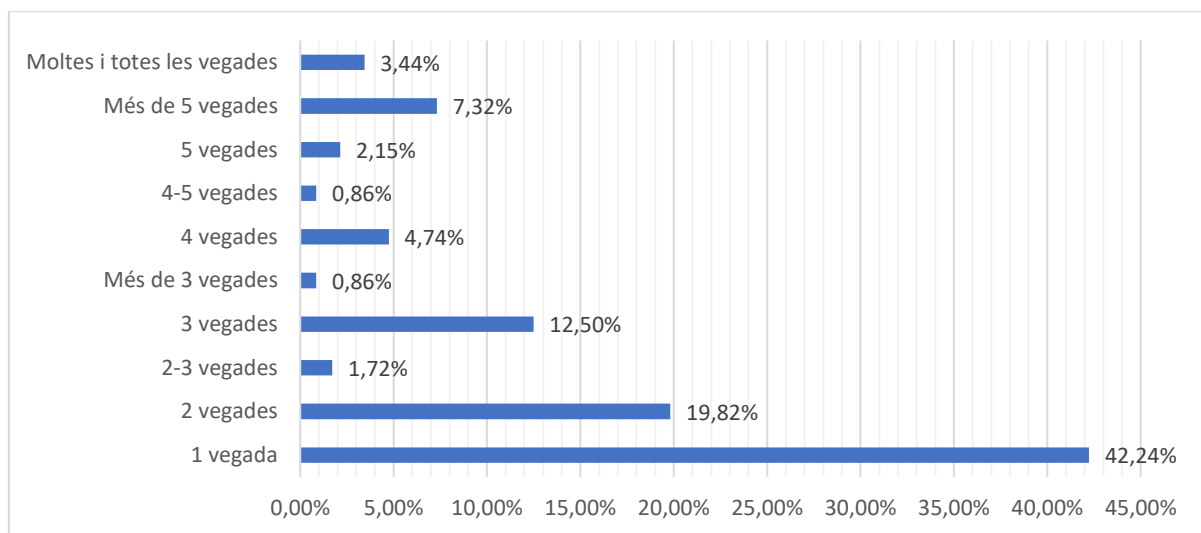
Font: Elaboració pròpia

Aquestes dades ens indiquen que com P value és inferior al valor alfa o també anomenat nivell de significació 0,05, es pot establir que hi ha una relació entre l'edat i patir violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica. És important destacar, que a diferència de l'anterior test de Pearson on s'han analitzat les mateixes variables dins de relacions estables, en les relacions esporàdiques el valor P value és superior. No obstant això, com el valor R de Pearson és -0,139 i es troba a prop del 0, s'estipula que no existeix una

relació lineal entre ambdues variables. Doncs, d'igual manera que en l'anterior encara que s'hagués augmentat el rang d'edat de la mostra, el número de vegades que s'hagués afirmat haver patit violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica no hagués augmentat. En el cas que s'hagués disminuït el rang d'edat de la mostra, tampoc hauria disminuït el número de vegades que s'haguessin negat patir violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica.

Després, se'ls hi va preguntar, que en el cas d'haver patit violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica, en quantes relacions esporàdiques havia ocorregut.

Figura 7. Percentatge de dones que pateixen violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica

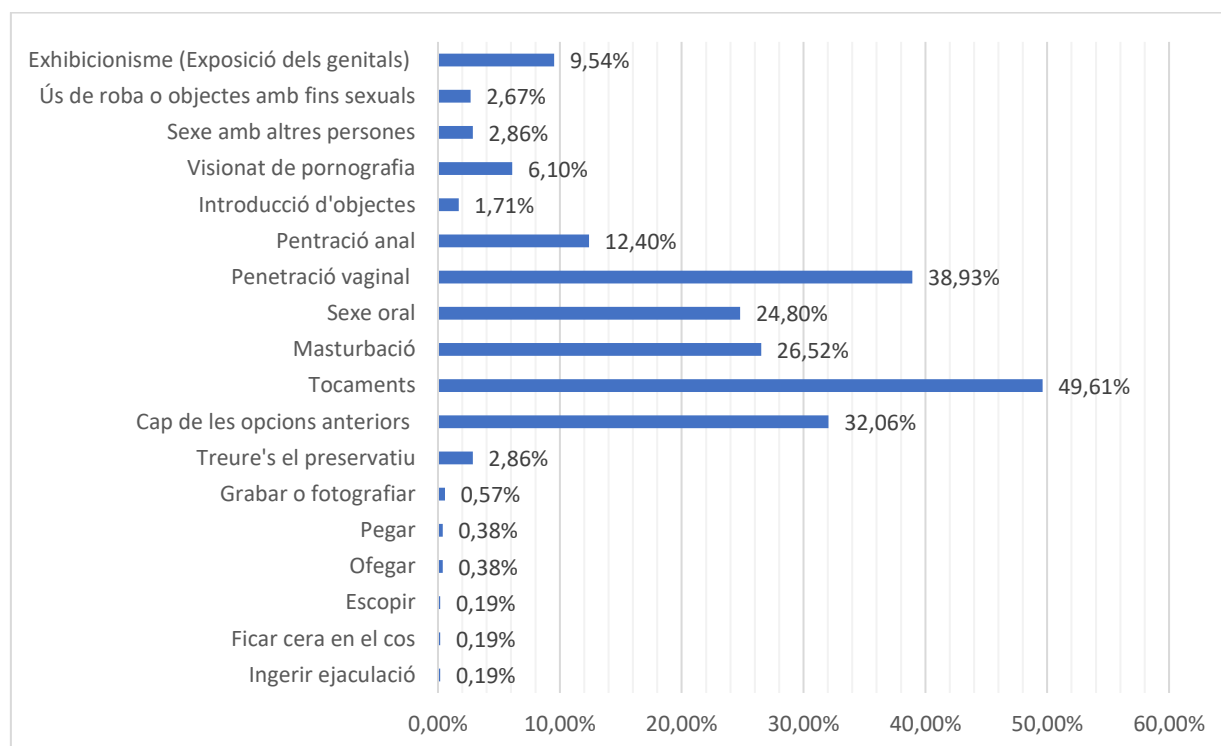
Font: Elaboració pròpia

98 (42,4%) dones van respondre que van patir violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica en 1 única ocasió. 46 (19,82%) en 2 ocasions i 4 (1,72%) entre 2 i 3 ocasions. 29 (12,50%) en 3 ocasions i 2 (0,86%) en més de 3. 11 (4,74%) en 4 ocasions i 2 (0,86%) entre 4 i 5 ocasions. 5 (2,15%) en 5 ocasions i 3 en més de 5 ocasions. 17 (7,32%) van fer referència a més de 5 ocasions amb respostes com "6", "8", "10", "15", "20" i "més de 20". Finalment, 8 (3,44%) van utilitzar concepte com "moltes", "massa", "varies", "majoria" i "totes".

Accions i conductes abusives de la violència sexual

En aquest bloc es va demanar que seleccionessin aquelles conductes que havien viscut de manera no desitjada per part d'una parella o exparella. També, podien assenyalar que no havien patit cap o afegir-ne de noves.

Figura 8. Conductes abusives de la violència sexual

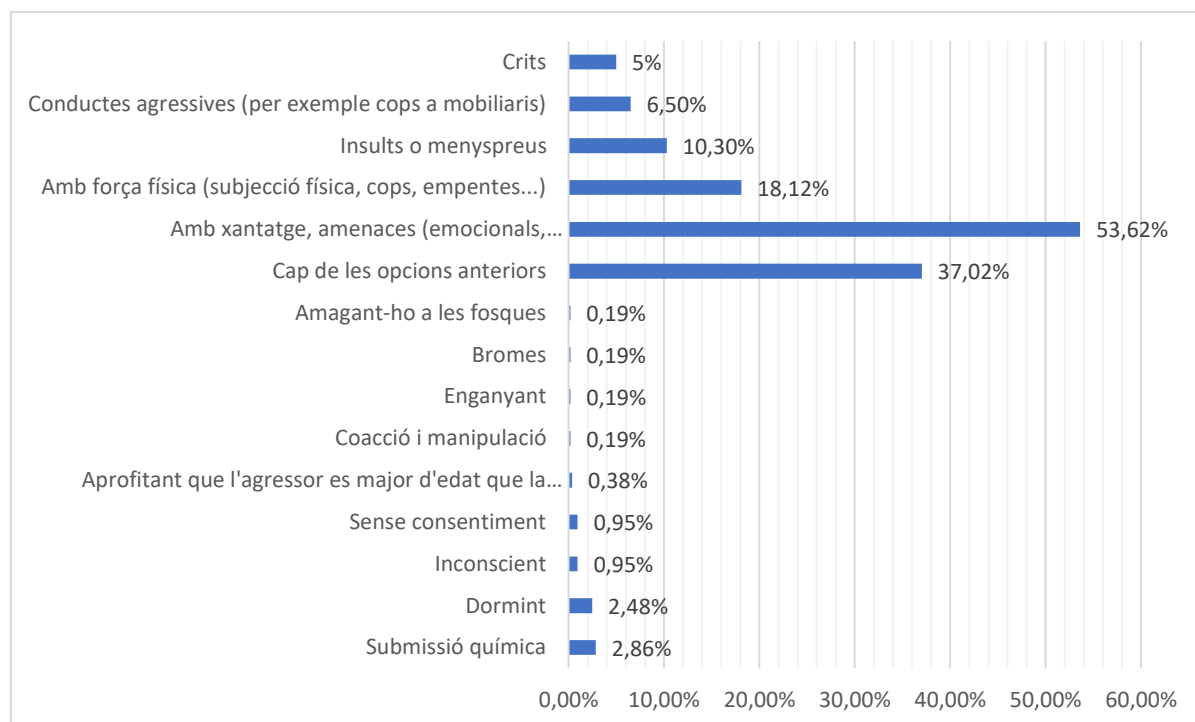
Font: Elaboració pròpia

L'opció que més s'ha seleccionat ha sigut "tocaments" per 260 (49,61%) dones, seguit de "penetració vaginal" amb 204 (38,93%) respostes i "cap de les opcions anteriors" amb 168 (32,06%) respostes. Després, hi ha hagut "masturbació" amb 139 (26,52%) respostes, "sexu oral" amb 130 (24,80%) respostes i "penetració anal" amb 65 (12,40%) respostes. També, "exhibicionisme (exposició dels genitals)" amb 50 (9,54%) respostes, "visionat de pornografia" amb 32 (6,10%) respostes, "sexu amb altres persones", amb 15 (2,86%) respostes i "ús de roba o objectes amb fins sexuals" amb 14 (2,67%) respostes. L'opció menys assenyalada ha sigut "introducció d'objectes" amb 9 (1,71%) respostes.

Així mateix, 15 (2,86%) dones han inclòs "treure's el preservatiu", 3 (0,57%) "gravar o fotografiar", 2 (0,38%) "pegar" i altres 2 (0,38%) "ofegar". Finalment, una dona (0,19%) ha afegit "escopir", una altra (0,19%) "ficar cera en el cos" i l'última (0,19%) "ingerir ejaculació".

A la segona pregunta se'ls hi va indicar que assenyalessin de quina manera o maneres les havien obligat o les obliguen a realitzar les conductes que havien seleccionat en la pregunta anterior. Dins d'aquesta pregunta també podien indicar que no havien viscut cap opció o afegir-ne de noves.

Figura 9. Imposicions per dur a terme conductes abusives de la violència sexual

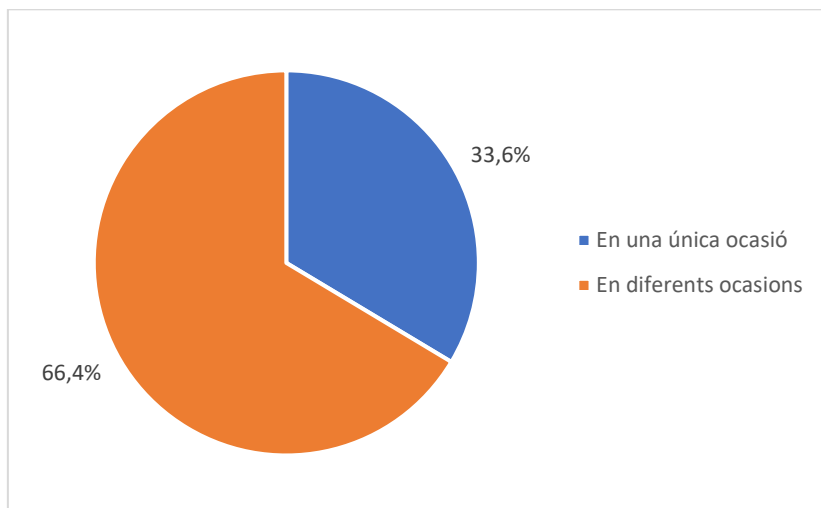
Font: Elaboració pròpia

L'opció més assenyalada ha sigut amb 281 (53,62%) respostes “xantatge, amenaces (emocionals, econòmiques...) o insistència”, seguit de 194 (37,02%) dones que han afirmat “cap de les opcions anteriors” i “força física (subjecció física, cops, empentes...)” amb 95 dones (18,12%). Després, 54 (10,30%) dones van indicar “insults o menyspreus” i 34 (6,50%) “conductes agressives (per exemple cops a mobiliaris)”. L'opció menys assenyalada ha estat “crits” amb 26 respostes (5%).

Així mateix, 15 (2,86%) dones han inclòs “submissió química”, 13 (2,48%) “dormint”, 5 (0,95%) “inconscient” i altres 5 (0,95%) “sense consentiment”. Dues dones (0,38%) han afegit “aprofitant que l'agressor era major que la víctima”, una dona (0,19%) “coacció i manipulació” i una altra dona (0,19%) “enganyant”. També, una dona (0,19%) mitjançant “bromes” i l'última (0,19%) “amagant-ho a les fosques”.

En l'última pregunta d'aquest bloc, es va preguntar si en el cas que haguessin viscut una de les conductes anteriors, si havia succeït en una ocasió o en diverses ocasions.

Figura 10. Percentatge d'ocasions en què les dones pateixen violència sexual

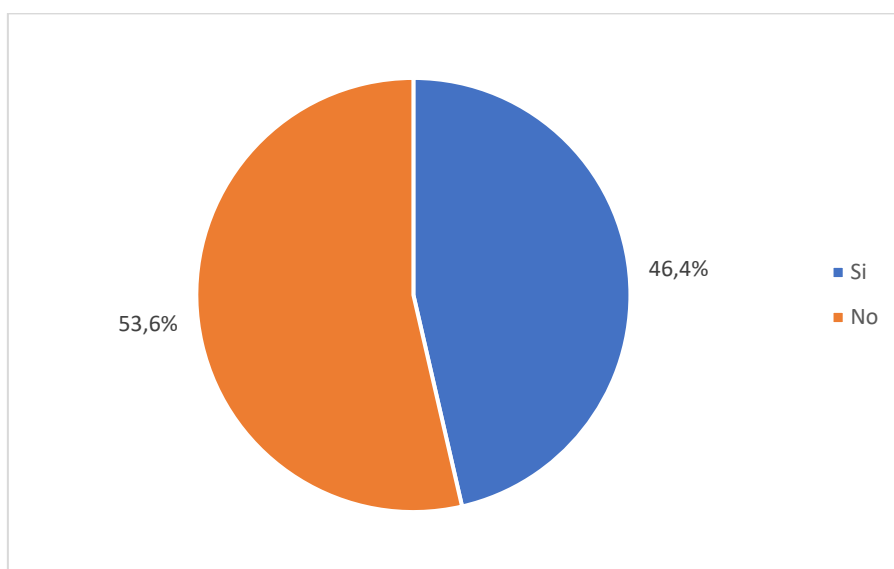
Font: Elaboració pròpia

122 (33,6%) dones van indicar que únicament els hi havia succeït en una única ocasió. En canvi, 241 (66,4%) van afirmar que els hi havia succeït en diferents ocasions.

Suport de l'entorn

A la primera pregunta d'aquest bloc, es va demanar que en el cas d'haver viscut una de les conductes anterior, que indiquessin si li havien explicat a algú.

Figura 11. Percentatge de dones que comuniquen haver patit violència sexual

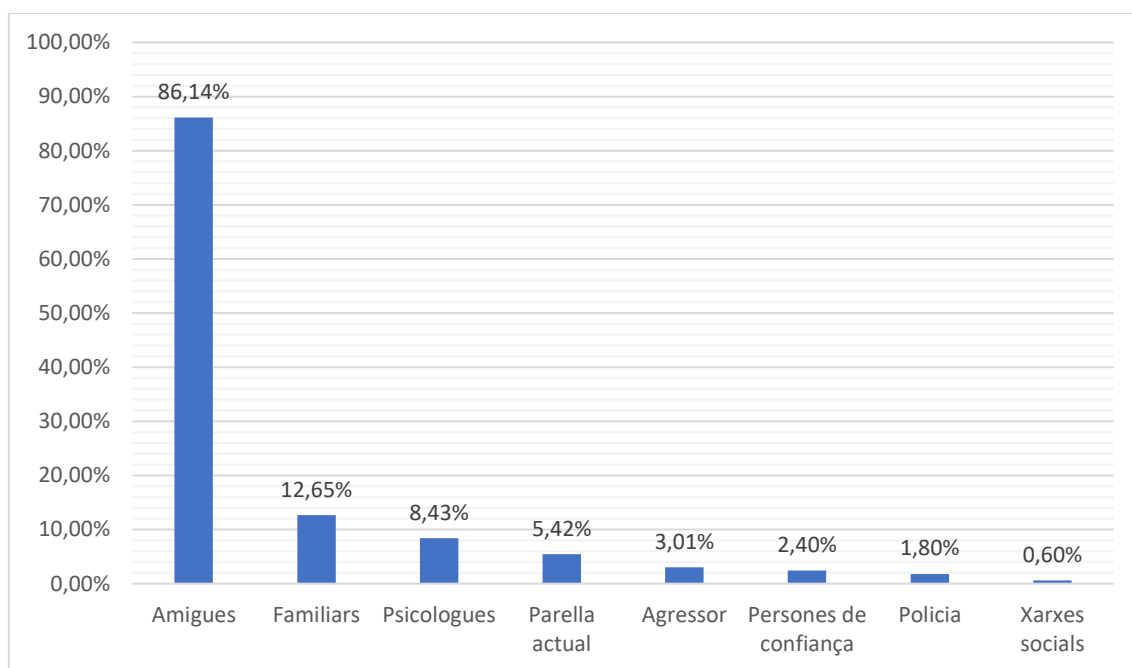

Font: Elaboració pròpia

173 (46,4%) dones van afirmar que sí que van explicar a algú el que els hi havia succeït.
200 (53,6%) dones van negar haver explicat a algú el que els hi havia succeït.

A la segona pregunta es va demanar que en el cas que li haguessin explicat a algú, que indiquessin a qui havia sigut.

Figura 12. Persones coneixedores de la violència sexual

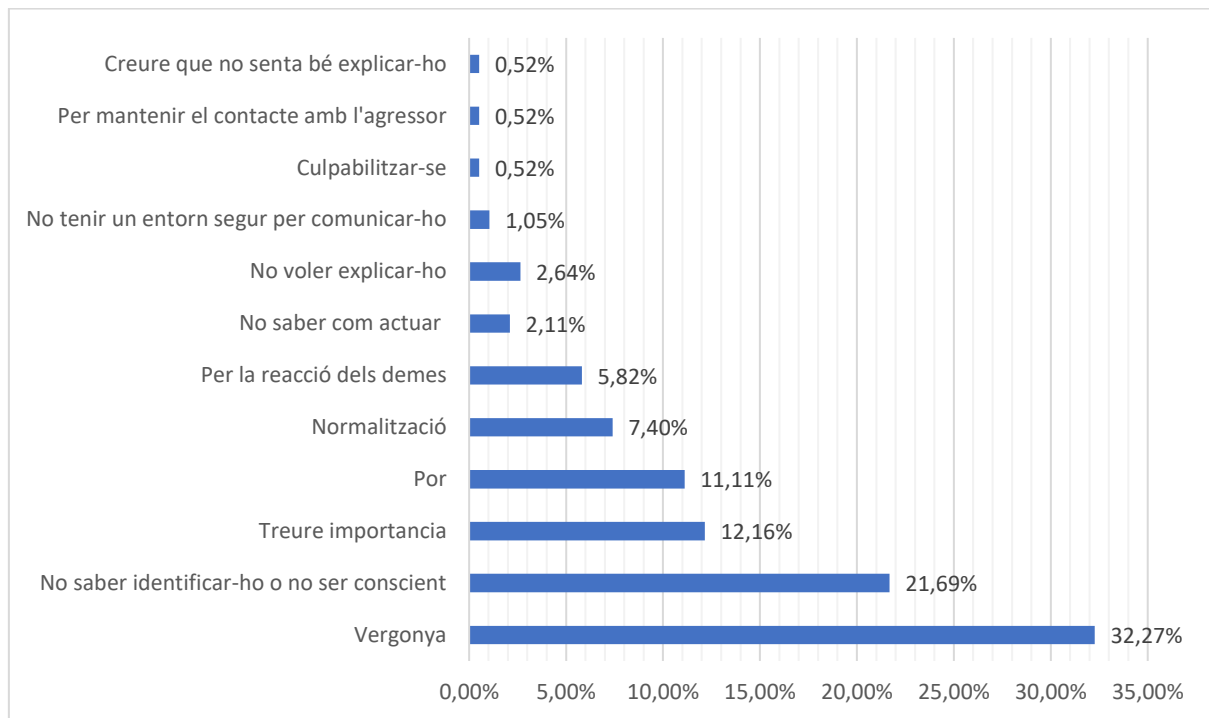

Font: Elaboració pròpia

L'opció més esmentada van ser les “amigues” amb 143 (86,14%) respostes, seguit de “familiars” amb 21 (12,65%) respostes i “psicòlogues” amb 14 (8,43%) respostes. Després, s’hi troben 9 (5,42%) que assenyalen a la seva “parella actual”, 5 (3,01%) al propi “agressor” i 4 (2,40%) a “persones de confiança”. Les opcions menys anomenades són la “policia” amb 3 (1,80%) respostes i les “xarxes socials” amb una única (0,60%) resposta.

A la tercera pregunta es va demanar que en el cas que no li haguessin explicat a ningú, que indiquessin per què havia sigut.

Figura 13. Motius per no comunicar haver patit violència sexual

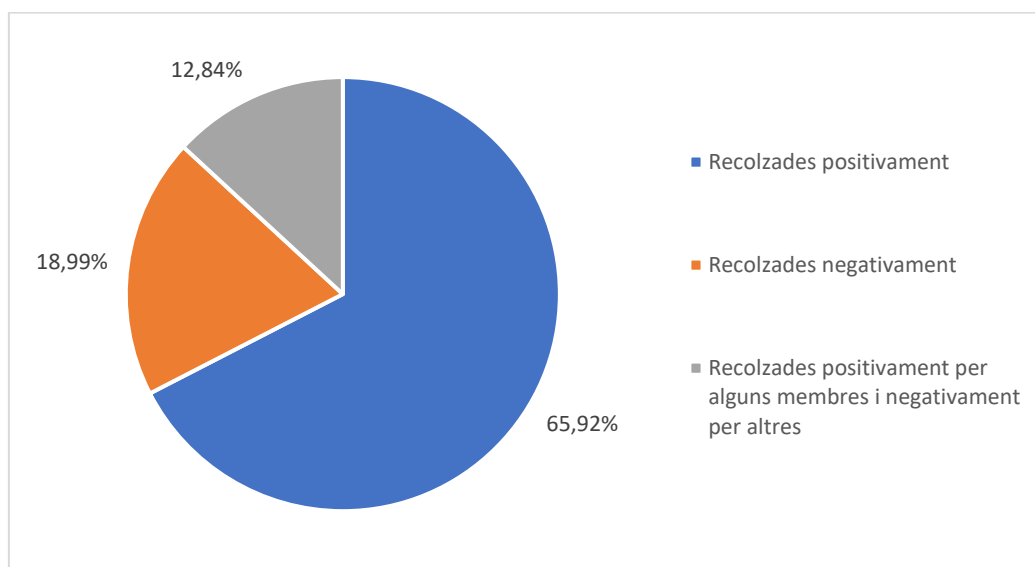

Font: Elaboració pròpia

51 (32,27%) dones no van explicar-ho per “vergonya”, 41 (21,69%) per “no saber identificar-ho o no ser conscient” del que havia succeït. 21 (11,11%) per “por”, 14 (7,40%) per “normalització” de la situació i 11 (5,82%) per “la reacció dels altres”. 5 (2,64%) per “no voler explicar-ho”, 4 (2,11%) per “no saber com actuar” i 2 (1,05%) per “no tenir un entorn segur per comunicar-ho”. Entre les raons menys mencionades hi ha per “culpabilitzar-se” amb 1 resposta (0,52%), per “mantenir el contacte amb l’agressor” amb una (0,52%) altra resposta i com a última per “creure que no senta bé explicar-ho” amb una única (0,52%) resposta.

A la quarta pregunta, es va preguntar que en el cas d’haver viscut una de les conductes esmentades anteriorment i haver-ho explicat a algú com havia sigut la reacció.

Figura 14. Reacció de l'entorn davant la comunicació d'haver patit violència sexual

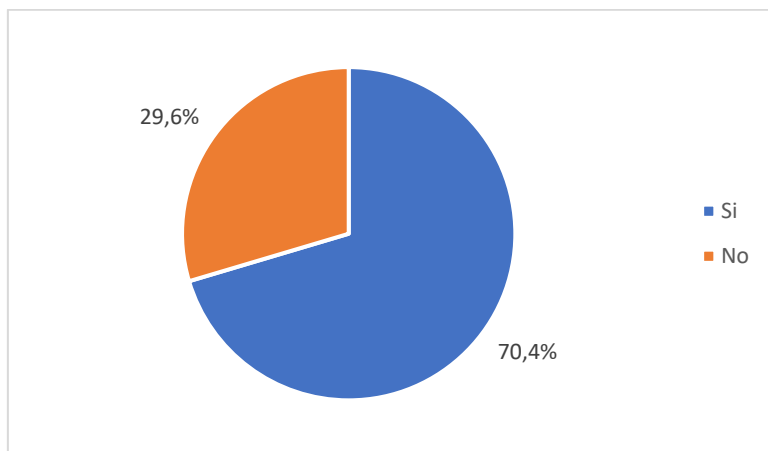

Font: Elaboració pròpia

118 (65,92%) dones van afirmar que van rebre un reforç positiu a través d'expressions com: em van escoltar i ajudar, recolzant-me, acompanyant-me, escoltar-me sense jutjar, donant-me suport, sent comprensives, entenent la postura, posicionant-se a favor meu, tenint empatia i cura, tenint reaccions de ràbia, pena, incredulitat, preocupació i llàstima. 34 (18,99%) dones van sostenir que van rebre un reforç negatiu mitjançant manifestacions com: no em van creure, van mostrar indiferència, no van donar importància, em van culpabilitzar, em van fer de costat, ho van normalitzar, em van qualificar d'avorrida, es van riure o van dir que exagerava, ho van negar i ho van minimitzar, entre moltes altres. 23 (12,84%) dones van assenyalar que van rebre reforç positiu per alguns membres del seu entorn i negatiu per part d'altres, a través d'aquestes experiències: van justificar a l'agressor i altres van buscar empoderar-me. Per part de les amigues vaig rebre suport i per l'agressor incomprensió. Els meus pares van mostrar indiferència i molèstia per utilitzar la paraula "violació" i les meves amigues es van alarmar. Al principi els meus pares em van renyar per no fer front a la situació i després em van demanar perdó. D'altres van rebre suport de les amigues mentre que altres amics les culpabilitzaven per mantenir relacions esporàdiques.

A la cinquena pregunta, es va sol·licitar que indiquessin si s'havien sentit còmodes amb la reacció de l'entorn.

Figura 15. Percentatge de dones que se senten còmodes al comunicar haver patit violència sexual

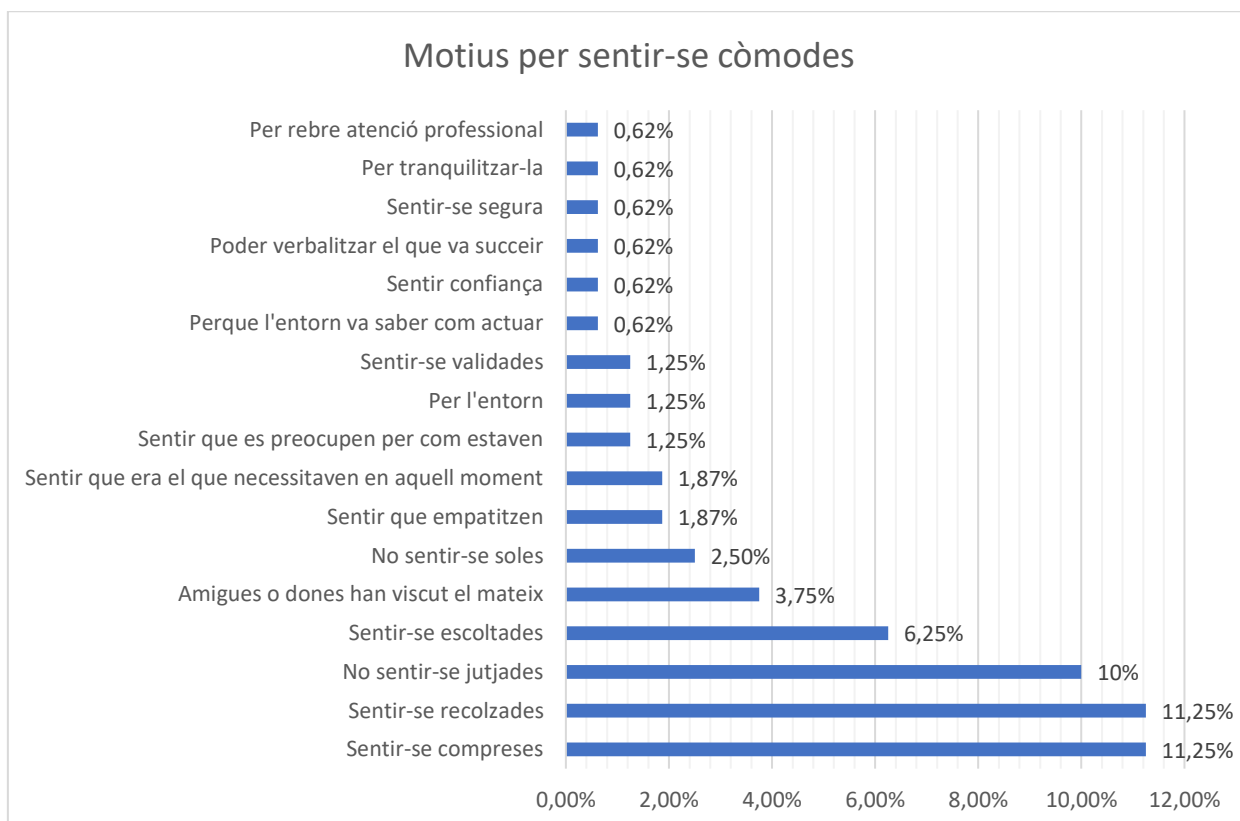

Font: Elaboració pròpia

140 (70,4%) dones van afirmar sentir-se còmodes amb la reacció de l'entorn. 59 (29,6%) van negar sentir-se còmodes amb la reacció de l'entorn.

A la sisena pregunta, es va preguntar per què s'havien sentit còmodes o incòmodes amb la reacció de l'entorn.

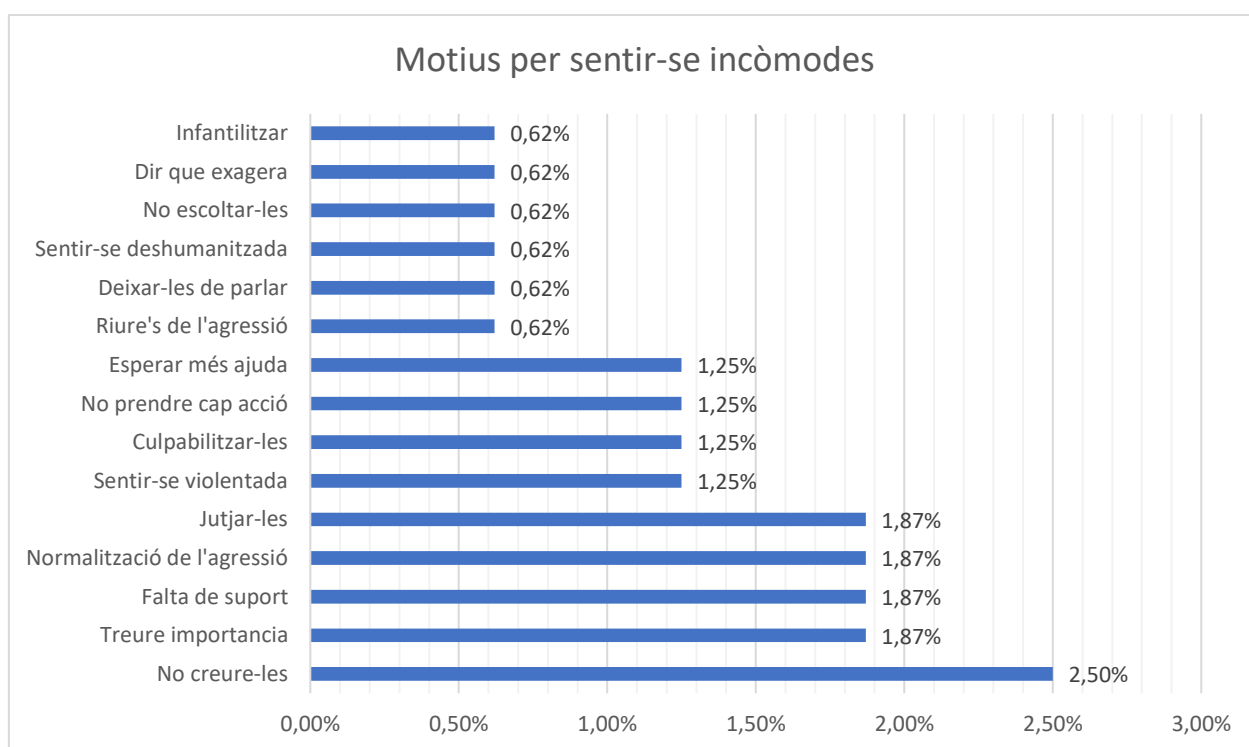
Figura 16. Motius de comoditat davant la reacció de l'entorn

Font: Elaboració pròpia

Les dones que van respondre que es van sentir còmodes, en gran part va ser per “sentir-se compreses” amb 18 (11,25%) respostes i “recolzades” amb 18 (11,25%) respostes també. Seguidament, 16 (10%) dones van valorar “no sentir-se jutjades” i 10 (6,25%) “ser escoltades”. 6 (3,75%) dones van destacar que sentir-se còmodes perquè altres “amigues o dones haguessin viscut el mateix” i 4 (2,50%) per no sentir-se soles. 3 (1,87%) dones van destacar “sentir que empatitzen” i altres 3 (1,87%) dones van “sentir que era el que necessitaven en aquell moment”. 2 (1,25%) dones van remarcar “sentir que es preocupen per com estaven”, 2 (1,25%) dones més “l’entorn” i les últimes 2 (1,25%) “sentir-se validades”. 1 (0,62%) dona va parlar de la importància de què “l’entorn sàpiga com actuar” i una altra (0,62%) de “sentir confiança”. Les quatre últimes van recalcar “poder verbalitzar el que va succeir”, “sentir-se segura”, “per tranquil·litzar-la” i “per rebre atenció professional”.

Figura 17. Motius d’incomoditat davant la reacció de l’entorn

Font: Elaboració pròpia

4 (2,50%) dones van manifestar sentir-se incòmodes perquè “no les van creure”, 3 (1,87%) per “treure importància” i altres 3 (1,87%) per “falta de suport”. 3 (1,87%) dones més per “normalització de l’agressió” i les últimes 3 (1,87%) per “jutjar-les”. 2 (1,25%) dones perquè es van “sentir violentades” i altres 2 (1,25%) perquè les van “culpabilitzar”.

Així mateix, 2 (1,25%) respostes mostren disconformitat perquè “no van prendre cap acció” i altres 2 (1,25%) perquè “esperaven més ajuda”. 1 (0,62%) dona va indicar que és “van riure de l’agressió” i una altra (0,62%) que “la van deixar de parlar”. Les altres quatre van expressar que es van “sentir deshumanitzades”, “no escoltades”, “jutjades com exagerades” i “infantilitzades”.

La resta de persones van mostrar-se còmodes i incòmodes a l’hora a causa de les diferents reaccions del seu entorn. En algunes respostes podem observar que algunes van rebre suport per una part i per una altra hi van restar importància. Una noia explica que amb els pares va necessitar comprensió i condemna cap a l’agressor, però que actualment se sent enfadada perquè el pare és amic d’aquest. Una altra noia relata que es va sentir còmoda quan la gent s’enfadava i volia trobar solució, però a la vegada se sentia incòmoda quan altres persones la van ignorar.

A la setèima i última pregunta, es va demanar que escriguessin com consideraven que havia de ser la reacció de l’entorn.

Els termes més utilitzats van ser: suport, escoltar, no normalitzar aquestes situacions, recolzament, empatia, acompanyament, no culpabilitzar, oferir suport professional (legal, psicològic, mèdic...), comprensió, oferir entorn segur, no reactivitzar i no qüestionar. També, protecció, creure a la víctima, afecte i/o estima, acció enfront del succeït, cures, confiança, encoratjar a explicar o denunciar el que ha succeït, no jutjar, recolzar les seves decisions, intentar allunyar-la de l’agressor, no treure importància, validar els seus sentiments i oferir un entorn segur. A més a més, un aspecte que diverses dones van tenir en compte va ser el fet de respectar el temps que necessiti la dona per prendre accions o expressar-se. És a dir, mai fer res que la víctima no vulgui.

No menys important, una dona va expressar que “L’ideal seria tenir un entorn, societat i justícia conscienciada de les situacions d’abús i que no jutgin les reaccions de les dones pel que fa referència al temps que tarden en contar-ho o denunciar-ho. S’ha d’estar a l’altura de la víctima i educar a la societat des de petits”. I una altra dona va comunicar, que hauria d’haver-hi “mobilitzacions per educar al jovent per tenir relacions sexuals basades en el respecte i que en la pornografia que es consumeix no n’hi ha”.

Entre les respostes menys destacades es va trobar expressions com: “s’ha de generar més confiança que la que creus que tens amb la parella”, s’ha de portar a terme una “actuació

immediata”, o “Suport, consells, en casos extrems actuar cridant a la policia” i “no s’haurien de ficar en relacions alienes”.

8. Conclusions

L'objectiu general que va permetre començar la investigació i al qual s'ha intentat donar resposta a través d'una formulació d'objectius específics, va ser analitzar la violència sexual dins de relacions heterosexuals estables o esporàdiques. Per donar resposta, a aquesta anàlisi, s'ha avaluat la consecució dels objectius que es van proposar al principi d'aquesta recerca.

En primer lloc, s'ha assolit l'objectiu de conèixer si les dones saben identificar la violència sexual dins de relacions heterosexuals estables i esporàdiques. Els resultats del qüestionari indiquen que el 47,3% de les dones van saber identificar haver patit violència sexual en una relació estable, i el 46,6% en una relació esporàdica. A més a més, el 49,61% de les dones van seleccionar haver patit tocaments dins d'una relació heterosexual. Així doncs, el percentatge de dones que han patit una única conducta abusiva és major al percentatge de dones que reconeixen haver patit violència sexual dins d'una relació heterosexual estable o esporàdica. Per tant, encara hi ha un petit percentatge de dones que no saben identificar-la.

Altrament, al difondre el qüestionari algunes persones van indicar que s'hauria d'haver definit que és la violència sexual dins d'aquest. És important qüestionar-se si també s'hagués demanat una definició, en el cas que el qüestionari tractes sobre la violència física. Probablement, això no hauria passat perquè aquesta es troba més visibilitzada que la violència sexual. Una invisibilitat, que com a conseqüència, comporta que les dones no se sentin segures de comprendre que significa aquest terme, i que, per tant, no sàpiguen identificar si han sigut víctimes d'aquesta. Així que, si s'hagués donat una definició i s'haguessin especificat les conductes abusives de la violència sexual, segurament s'hauria obtingut un nombre major de dones que haguessin reconegut patir-la.

En segon lloc, l'objectiu d'identificar la reacció de l'entorn proper quan es revela haver patit violència sexual dins de relacions heterosexuals estables i esporàdiques, ha sigut molt revelador gràcies al qüestionari. Només, el 46,4% de les dones van afirmar haver explicat a algú de l'entorn que havien patit violència sexual. El 53,6% no van explicar-

ho, majoritàriament per vergonya o perquè no van saber identificar-ho en el moment. Així mateix, de les dones que van explicar-ho, únicament el 65,92% van rebre una reacció positiva de l'entorn. El 18,99% van patir una reacció negativa i el 12,84% van rebre una reacció positiva d'alguns membres i negativa d'altres.

Aquestes dades ens indiquen que l'entorn de les víctimes de violència sexual no està preparat per oferir un suport positiu. Un aspecte que totes elles consideren que és rellevant des d'un primer moment. En altres paraules, hi ha una gran mancança a l'hora de reaccionar davant d'aquesta problemàtica, perquè ni la meitat de les dones se senten segures per expressar-ho, ni saben amb certesa que rebran un suport que els hi faci sentir còmodes.

En tercer lloc, l'objectiu d'identificar les conseqüències que es produeixen quan una dona pateix violència sexual dins de relacions heterosexuals estables i esporàdiques, s'ha pogut aconseguir mitjançant la revisió d'altres investigacions. Considero que aquest és un dels punts on s'ha recollit més informació des de diferents vessants com mèdiques, psicològiques o sexològiques. La majoria dels estudis coincideixen en el fet que l'estrès posttraumàtic és una de les conseqüències que més es veu en la majoria de les dones que han patit violència sexual. Així com, les afectacions tant físiques com psicològiques en l'àmbit sexual.

Conèixer les conseqüències pot ajudar a prevenir la majoria dels suïcidis que succeeixen quan se suma tota la simptomatologia expressada anteriorment. A més, com els resultats del qüestionari indiquen que el 66,4% de les dones pateixen violència sexual en diverses ocasions, també podria facilitar la identificació i detecció eficaç d'aquesta. És a dir, els i les professionals, podrien oferir un acompanyament des d'un primer moment, i, per tant, reduir el número de vegades que una mateixa dona pateix violència sexual.

En quart lloc, els últims objectius de conèixer com es pot donar suport a les víctimes de violència sexual des de l'Educació Social, i conèixer com es pot prevenir la violència sexual dins de relacions heterosexuals estables i esporàdiques des de l'Educació Social, s'han culminat. Tot i això, s'ha observat que hi ha una insuficiència de programes, i eines d'actuació i prevenció de la violència sexual elaborades per educadores socials. Així doncs, encara que la majoria de les eines que s'han cercat en les investigacions es poden

extrapolar a l'àmbit socioeducatiu, això, comporta una gran deficiència, perquè no es contempla la figura de l'educadora social, ni les directrius que s'han de desenvolupar per acomplir la intervenció socioeducativa.

De totes maneres, tal com s'ha pogut mostrar als resultats del qüestionari els principals aspectes que ha d'haver-hi quan les educadores socials donen suport a les víctimes són: suport i acompanyament, oferir l'atenció de diverses professionals per així donar resposta a les diferents necessitats (legals, mèdiques, psicològiques...), proporcionar un espai segur i sobretot no culpabilitzar ni treure importància al que ha succeït.

A més a més, l'educació és una eina crucial per prevenir la violència. Aplicar la socialització preventiva i altres programes que posen en el focus d'atenció el consentiment, pot fomentar que infants i joves creïn relacions igualitàries, i que, d'aquesta manera, disminueixi la violència sexual dins de les relacions heterosexuals.

En sisè i últim lloc, m'agradaria destacar alguns aspectes que no s'han contemplat dins dels objectius, però que també són rellevants per a millorar la prevenció de la violència sexual.

Respecte a la identificació de les conductes abusives, és important que no es considerin únicament les que són més evidents, sinó que els petons o les carícies, entre altres exemples, també formen part de la sexualitat i han de ser desitjades perquè s'estipuli que és una relació sexual consentida. També, els estudis sobre la violència sexual són insuficients en l'àmbit estatal. Un fet que perjudica a l'hora d'instaurar noves legislacions, perquè no consideren el context social actual. A més a més, que analitzin la violència sexual junt amb la física, no permet obtenir una anàlisi profunda, ni garantir respostes que permetin disminuir la violència sexual. Tanmateix, hi ha una clara absència d'implementació de projectes de prevenció educatius. És primordial, que no només es dissenyin projectes, sinó que també es portin a terme per poder considerar quins resultats s'assoleixen i poder aplicar-los en altres àmbits.

Per concloure, la prevenció de la violència sexual ha de presentar-se com una problemàtica global que necessita que es doni resposta des de diferents vessants. Així doncs, permetre únicament una visió mèdica o psicològica suposa no tenir en compte la gran magnitud que té aquesta. És necessari que s'abasti des d'un equip interdisciplinari, on figures com la de l'educadora social, poden fomentar una conscienciació i

transformació social, a partir de l'empoderament individual i col·lectiu. Així com, acabar amb la invisibilització que caracteritza la violència sexual.

9. Referències bibliogràfiques

- Amor, P., Echeburúa, E., Corral de, P., Zubizarreta, I., i Sarasua, B. (2002). *Repercusiones psicopatológicas de la violencia doméstica en la mujer en función de las circunstancias del maltrato*. Revista Internacional de Psicología Clínica y Salud/ International Journal of Clinical and Health Psychology, 2, 227-246.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.)*. <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>
- Bachman R. i Saltzman L. (1995). *Violence against women: Estimates from the redesigned survey* (NCJ Publication No. 154348). Rockville, MD: National Institute of Justice.
- Banyard, V. i Cross, C. (2008). *Consequences of teen dating violence: Understanding intervening variables in ecological context*. Viol. Women 2008, 14, 998-1013
- Barker, L., Stewart, D., i Vigor, E.N. (2019). *Violencia sexual en la pareja: Un problema a menudo pasado por alto*. J. Womens Health 2019.
- Basile, K. (2002). *Prevalence of wife rape and other intimate partner sexual coercion in a nationally representative sample of women*. Violence and Victims, 17, 511-524.
- Benice, J., Resick, P., Mechanic, M., i Astin, M. (2003). *The relative effects of intimate partner physical and sexual violence on post-traumatic stress disorder symptomatology*. Violence and Victims, 18, 87-94.
- Biezma, M. (2007). *Violencia hacia la pareja: Revisión teórica*. Psicopatología clínica legal y forense, 7(1), 77-95.
- Bisquerra, R. (2004). *Metodología de la investigación educativa*. La muralla.
- Blanco, P., Ruiz-Jarabo, C., García de Vinuesa, L., y Martín-García, M. (2004). *La violencia de pareja y la salud de las mujeres*. Gaceta Sanitaria, 18 (Supl.1), 182-188.
- Bonar, E., DeGue, S., Abbey, A., Coker, A., Lindquist, C., McCauley, H., i Walton, M. (2022). *Prevention of sexual violence among college students: Current challenges and future directions*. Journal of American college health, 70(2), 575-588.
- Campbell, J. (2002). *Health consequences of intimate partner violence*. The Lancet, 359, 1331-1336. [http:// dx.doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)08336-8](http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(02)08336-8)

- Campos, K. (2021). *La intervención de trabajo social dentro de la Dirección de Bienestar Universitario de la UCE frente a las denuncias de casos sobre acoso y violencia sexual en el período 2019–2019*. (Bachelor's thesis, Quito: UCE).
- Ciaffoni, K., i Maina, J. (2019). *Tu palabra y la mía. Disfrutemos posta. Proyecto comunicacional para trabajar el consentimiento sexual entre adolescentes*. (Bachelor's thesis).
- Cornelius, T., i Resseguie, N. (2007) *Primary and secondary prevention programs for dating violence: A review of the literature*. *Aggress Viol. Behav.* 12, 364–375.
- Comisión contra la violencia de género del Consejo Interterritorial de Salud. (2012). *Protocolo común para la actuación sanitaria ante la Violencia de Género*. Madrid: Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.
- Consejo de Bienestar Social. (2003). *Protocolo de actuación para la atención de las mujeres víctimas de la violencia de género*.
- Consejería de Familia e Igualdad de Oportunidades. (2008). *Protocolo marco de actuación profesional para casos de violencia de género en Castilla y León*.
- Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género. (2019). *Macroencuesta de violencia contra la mujer 2019*.
- Dines, G. (2011). *Pornland: How Porn Has Hijacked Our Sexuality*. Melbourne, Australia: Spinifex Press.
- Dutton, M., Kalman, S., Goodman, L., Weinfun, K., i Vankos, N. (2005). *Patterns of intimate partner violence: Correlates and outcomes*. *Violence and Victims*, 20, 483- 497. <http://dx.doi.org/10.1891/0886-6708.2005.20.5.483>
- Durán M. (2010). *Sexismo benévolo y violencia sexual: percepción social de la violación en relaciones íntimas*.
- Echeburúa, E., Corral de, P., Amor, P., Sarasúa, B., i Zubizarreta, I. (1997). *Repercusiones psicopatológicas de la violencia doméstica en la mujer: un estudio descriptivo*. *Revista de Psicopatología y Psicología Clínica*, 2 (1), 7-19. <http://dx.doi.org/10.5944/rppc.vol.2.num.1.1997.3830>

- En Echeburua, E. (1999) *“Manual de Violencia Familiar”*. Madrid, Siglo XXI de Editores. Epílogo.
- Espinoza, S. (2019). *Violencia sexual en la pareja: una práctica invisibilizada* (Doctoral dissertation, Universidad Academia de Humanismo Cristiano).
- Exner-Cortens, D., Eckenrode, J., i Rothman, E. (2013). *Longitudinal associations between teen dating violence victimization and adverse health outcomes*. *Pediatrics* 2013, 131, 71–78.
- Facio, A., i Fries, L. (2005). *Feminismo, género y patriarcado*.
- Fernández-Fuertes, A., Fernández-Rouco, N., Lázaro-Visa, S., i Gómez-Pérez, E. (2020). *Myths about Sexual Aggression, Sexual Assertiveness and Sexual Violence in Adolescent Romantic Relationships*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(23), 8744. <https://doi.org/10.3390/ijerph17238744>
- Feministes de Catalunya. (2022). *Resumen de la Ley “sólo sí es sí”: 5 claves para entender qué ha pasado*. <https://feministes.cat/es/blog/resumen-ley-solo-si-es-si>.
- Finnie, R., Okasako-Schmucker, D., Buchanan, L., Carty, D., Wethington, H., Mercer, S., i Community Preventive Services Task Force. (2022). *Intimate partner and sexual violence prevention among youth: a community guide systematic review*. *American journal of preventive medicine*, 62(1), e45-e55.
- Finkelhor, D., i Yllö, K. (1983). *La violación en el matrimonio: una visión sociológica*. *Crime and The Family*, 121-133.
- García-Moreno, C., Jansen, H., Ellsberg, M., Heise, L., i Watts, C. (2005). *WHO multi-country study on women’s health and domestic violence against women*. World Health Organization.
- Gallardo, M., i Valls, R. (2014). *Socialización preventiva en la violencia de género. Violencia contra las mujeres: perspectivas transculturales= Violence against women: cross cultural perspectives* (pp. 151-169). Servicio de Publicaciones e Intercambio Científico.
- Gil, M. (2015). *La violencia sexual como un atentado contra la dignidad de la mujer*. *RDUNED: revista de derecho UNED*, 17, 813-832.
- Gilbert, M., Fernet, M., Hébert, M., i Couture, S. (2023). *Diversity of profiles and coping among adolescent girl victims of sexual dating violence*. *Journal of child sexual abuse*, 1-19.

- González, F. (2018). *Manual de atención y valoración pericial en violencia sexual: guía de buenas prácticas*. JMB, Bosch Editor.
- González, S. (2022). *INTERVENCIÓN/CRISIS/EMERGENCIAS/VIOLENCIA SEXUAL (SEXUAL ASSAULT)/VIOLENCIA ENTRE PAREJAS (PARTNER VIOLENCE)/INTERVENCIÓN FAMILIAR EN CRISIS (FAMILY CRISIS INTERVENTION)*.
- Guàrdia, J., Freixa, M., Però, M., i Turbany, J. (2008). *Análisis de datos en psicología (2a ed.)*. Collado de Villalba: Delta.
- Hernández, E., i González, R. (2009). *Coerción sexual, compromiso y violencia en las relaciones de pareja de los universitarios*. *Escritos de Psicología (Internet)*, 2(3), 40-47.
- Humphreys T. (2007). *Perceptions of sexual consent: The impact of relationship history and gender*. *Journal of Sex Research*, 44, 307–315. 10.1080/00224490701586706 [PubMed: 18321010]
- Jaffe, A., Steel, A., DiLillo, D., Messman-Moore, T., i Gratz, K. (2021). *Characterizing Sexual Violence in Intimate Relationships: An Examination of Blame Attributions and Rape Acknowledgment*. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(1–2), 469–490. <https://doi.org/10.1177/0886260517726972>
- James, R., i Gilliland, B. (2017). *Sexual assault*. *Crisis Intervention Strategies* (pp. 240-285). Cengage Learning.
- Krug, E., Mercy, A., Dahlberg, L., i Zwi, A. (2002). *The world report on violence and health*. *The lancet*, 360(9339), 1083-1088.
- Ley Orgánica 10/1995, del 23 de noviembre, del Código Penal. Boletín Oficial del Estado, 281, del 24 de noviembre de 1995.
- Ley Orgánica 1/2004, del 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género. Boletín Oficial del Estado, 313, del 29 de diciembre de 2004.
- Ley Orgánica 10/2022, del 6 de septiembre, de garantía integral de la libertad sexual. Boletín Oficial del Estado, 215, del 7 de septiembre de 2022.
- Ley 5/2008, del 24 de abril, del derecho de las mujeres a erradicar la violencia machista. Boletín Oficial del Estado, 131, del 30 de mayo de 2008.

- López, L. (2003). *Pegarse/ des-pegarse. El vínculo amoroso de la violencia de género. Violencia y agresividad. Fundamento para la prevención psicosocial*. Mancomunidad de Municipios del Valle de Ricote. Centro de estudios e investigación psicosocial (pp. 119-135).
- Lozano, M., Rivas, M., i Gómez, J. (2003). *Violencia en las relaciones de pareja en adolescentes y jóvenes: una revisión*. *Psicopatología clínica, legal y forense*, 3, 23-39.
- Martínez, A. (2005). *Violencia estructurales: obstáculos para el cumplimiento de los derechos humanos de las mujeres pobres. Violencia estructural y directa: mujeres y visibilidad*. *Feminismo/s* (6). *Revista del Centro de Estudios sobre la Mujer de la Universidad de Alicante*, 6 (49- 64).
- Martínez, A. (2016). *Estudio de la violencia sexual sobre las mujeres en la relación de pareja, y las repercusiones de la violencia en pareja sobre la sexualidad de las mujeres*. Estudio realizado en servicios públicos de la Comunidad Valenciana.
- Mañas, C., i Martinez, A. (2020). *Entre la Coacción y el Consentimiento: Un Estudio sobre la Violencia Sexual Masculina en las Relaciones de Pareja Heterosexuales*. *Masculinidades y cambio social*, vol. 9, no. 3, pp. 235-. ISSN 2014-3605. 10.17583/mcs.2020.5663.
- Menéndez, S., Pérez, J., I Lorente, B. (2013). *La violencia de pareja contra la mujer en España: Cuantificación y caracterización del problema, las víctimas, los agresores y el contexto social y profesional*. *Psychosocial Intervention*, 22 (1), 41-53. 10.5093/in2013a6
- Merlin, P., I Mohr, P.B. (2000). *Incidence and correlates of posttraumatic stress disorder in Australian victims of domestic violence*. *Journal of Family Violence*. 15, 411-422.
- Montenegro D. (2022). *Consecuencias psicológicas, emocionales y conductuales en mujeres víctimas de violencia sexual en el centro de acogida "María Amor" en la ciudad de Cuenca*. (Bachelor's thesis, Universidad del Azuay).
- Morató, L., Moscardó, L., Alberich, J., García, L., i Herrero, M. (2021). *Violencia de género, salud y trabajo*. *Academic Journal of Health Sciencies: Medicina balear*, 36(2), 11-22.
- Organización de las Naciones Unidas-Mujeres (ONU- Mujeres). (s.d.). Preguntas frecuentes: Tipos de violencia contra las mujeres y las niñas. <https://www.unwomen.org/es/what-we-do/ending-violence-against-women/faqs/types-of-violence>

- Organización Mundial de la Salud. (OMS). (2017). *Violencia contra la mujer. Datos y cifras*.
- Organización Mundial de la Salud. (OMS). (2021a). *La violencia contra las mujeres*.
<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women#:~:text=Sexual%20violence%20is%20%22any%20sexual,the%20victim%2C%20in%20any%20setting>
- Organización Mundial de la Salud. (OMS). (2021b). *Estimaciones de la prevalencia de la violencia contra la mujer, 2018: Estimaciones de prevalencia mundial, regional y nacional de la violencia contra la mujer ejercida por la pareja íntima y estimaciones de prevalencia mundial y regional de la violencia sexual contra la mujer ejercida por personas ajenas a la pareja*. Resumen ejecutivo; Organización Mundial de la Salud: Ginebra, Suiza.
- Ortiz, J., i Valenzuela, G. (2020). *Redes de apoyo como factor de soporte en casos de violencia sexual en parejas*.
- Pastor, G., Ruiz, I., Sordo, L., i Henares, J. (2022). *Frequency, types, and manifestations of partner sexual violence, non-partner sexual violence and sexual harassment: a population study in Spain*. International journal of environmental research and public health, 19(13), 8108.
- Parreño, M. (2011). *Consecuencias psicológicas, comportamentales y sexuales de la “normalización” del abuso sexual incestuoso en la víctima*. Pontifica universidad del Ecuador.
- Riba, C. (s.d.). *El análisis de contenido en perspectiva cualitativa*. Universitat Oberta de Catalunya.
- Sanz, A., Viejo, C., i Salvador, G. (2016). *Entrevista semiestructurada para la exploración de la violencia sexual sobre las mujeres en la relación de la pareja (EVS)*. Informació psicològica, (111), 18-34.
- Sanmartin, J., Iborra, I., García, Y., i Martínez, P. (2010). *III informe internacional. Violencia contra la mujer en las relaciones de pareja. Estadística y legislación*. Valencia: Centro Reina Sofía. Valencian International University.
- Slideshare. (2014). *Rol del profesional Obstetra*. Lima. <https://es.slideshare.net/ChioArceC/rol-del-profesional-obstetra>

- Stermac, L., Bove, G., i Addison, M. (2001). *Violence, injury, and presentation patterns in spousal sexual assaults*. *Violence against women*, 7(11), 1218-1233.
- Tarzia, L. (2021). *Toward an Ecological Understanding of Intimate Partner Sexual Violence*. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(23–24), 11704–11727. <https://doi.org/10.1177/0886260519900298>
- Temkin, J., i Krahé, B. (2008). *Sexual assault and the justice gap: A question of attitude* (Vol. 5). Bloomsbury Publishing.
- UNICEF. (2016). *Abuso sexual contra niños, niñas y adolescentes. Una guía para tomar acciones y proteger sus derechos*.
- Universitat de Barcelona. (2020). *Codi d'integritat en la recerca de la Universitat de Barcelona*. Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona.
- Velarde, M. (2021). *Violencia sexual en adolescentes 2015-2021: revisión bibliográfica*.
- Vézina, J., i Hébert, M. (2007). *Risk factors for victimization in romantic relationships of young women. A Review of Empirical Studies and Implications for Prevention*. *Trauma, Violence & Abuse*, 8, 33-66. 10.1177/1524838006297029.
- Vicario-Molina, I., i Fernández-Fuertes, A. (2019). *Comportamiento agresivo en las relaciones de pareja de adolescentes y jóvenes: ¿Qué elementos son útiles para su identificación y prevención?*. *Rev. Estud. Juventud*. 123, 93–107.

10. Annexos

Annex 1. Revisió bibliogràfica i de la literatura

Taula 4. Fonts de la bibliografia i literatura

Font	Nom autors i autores
Cercabib	Mañas i Martínez (2020).
	Universitat de Barcelona (2020).
Google Acadèmic	Amor, Echeburúa, Corral, Zubizarreta i Sarasua (2002).
	Bachman i Saltzman (1995).
	Banyard I Cross (2008).
	Biezma (2007).
	Campos (2021).
	Campbell (2002).
	Ciaffoni i Maina (2019).
	Cornelius i Resseguie (2007).
	Durán (2010).
	En Echeburua (1999).
	Espinoza (2019).
	Exner-Cortens, Eckenrode I Rothman (2013).
	Facio i Fries (2005).
	García-Moreno, et al., (2005).
	Gil (2015).
	Gilbert, et al., (2023).
	González (2018).
	González (2022).
	Hernández i González (2009).
	Lozano, Rivas i Gómez (2003).
	Martínez (2016).
	Montenegro (2022).
	Ortiz i Valenzuela (2020).
	Pastor, et al., (2022).
	Velarde (2021).
	Vicario i Fernández (2019).

Web of Science	Bonar, et al., (2022).
	Fernández, et al., (2020).
	Finnie, et al., (2022).
	Humphreys (2007).
	Jaffe, et al., (2021).
	Krug, et al., (2002).
	Stermac, Bove i Addison (2001).
	Tarzia (2021).
	Vézina i Hébert (2007).
Dialnet	Blanco, Ruiz, García i Martín (2004).
	Bisquerra (2004).
	Echeburúa, Corral, Amor, Sarasúa i Zubizarreta (1997).
	Gallardo i Valls (2014).
	Martínez (2005).
	Menéndez, Pérez i Lorente (2013).
	Morató, et al., (2021).
	Sanz, Viejo i Salvador (2016).
Recursos de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC)	Guàrdia, et al., (2008).
	Riba (s.d.).
Referències encadenades	APA (2013), extret de González (2022).
	Barker, Stewart i Vigor (2019), extret de Pastor, et al., (2022).
	Basile (2002), extret de Durán (2010).
	Benice, Resick, Mechanic i Astin (2003), extret de Sanz, Viejo i Salvador (2016).
	Dines (2011), extret de Tarzia (2021).
	Dutton, Kalman, Goodman, Weinfun i Vankos (2005), extret de Sanz, Viejo i Salvador (2016).

	Finkelhor i Yllö (1983), extret de Mañas i Martínez (2020).
	James i Gilliland (2017), extret de González (2022).
	López (2003), extret de Martínez (2016).
	Merlin i Mohr (2000), extret de Sanz, Viejo i Salvador (2016).
	Parreño (2011), extret de Montenegro (2022).
	Sanmartin, Iborra, García i Martínez (2010), extret de Martínez (2016).
	Slideshare (2014), extret de Velarde (2021).
	Temkin i Krahé (2008), extret de Durán (2010).
Organismes nacionals	Comissió contra la violència de gènere del Consell Interterritorial de Salut (2012).
	Conselleria de Benestar Social (2003).
	Conselleria de Família i Igualtat d'Oportunitats (2008).
	Delegació del Govern contra la Violència de Gènere (2019).
Organismes internacionals	ONU- Dones (s.d.).
	Organització Mundial de la Salut (2017).
	OMS (2021).
	UNICEF (2016).
Legislacions	Llei Orgànica 10/1995.
	Llei Orgànica 1/2004.
	Llei Orgànica 10/2022.
	Llei 5/2008.
Pàgines web	Feministes de Catalunya (2022).

Font: Elaboració pròpia

Annex 2. Consentiment informat qüestionari

Taula 5. Consentiment informat

Aquest qüestionari del treball de fi de grau de la Facultat d'Educació de la Universitat de Barcelona, desenvolupat per l'alumna Eva Boabén Castro, té la finalitat d'analitzar la violència sexual dins de les relacions heterosexuals, tant esporàdiques com estables. Únicament podran participar en aquest qüestionari dones que se sentin identificades amb el gènere femení, que es trobin entre els 18 i 30 anys i que hagin mantingut o mantinguin relacions heterosexuals estables o esporàdiques.

La participació en aquest és totalment voluntària i anònima, garantint la confidencialitat en tot el procés. No es demanarà nom, cognoms, e-mail ni cap tipus de nombre identificatiu. Les dades recollides seran tractades respectant la Chart of Fundamental Rights de la Unió Europea, article 8, sobre protecció de dades personals i la Directiva 95/46/EC que estableix que tots els Estats membres de la UE han de protegir els drets fonamentals i les llibertats de les persones, en particular el seu dret a la privacitat respecte a la protecció de dades personals; així com s'actua en el marc de referència del Reglament 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, General Data Protection Regulation, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que respecta al tractament de les seves dades personals i la lliure circulació d'aquestes, adaptada a l'Estat espanyol pel Real Decreto-ley 5/2018, de 27 de juliol, (BOE, núm. 183, de 30 de julio de 2018, BOE-A-2018-10751).

Si vols participar en aquest estudi responent el següent qüestionari, estàs d'acord amb el fet que la informació recollida pugui ser: 1) Inclosa en aquest treball de fi de grau d'Educació Social per tal d'analitzar la violència sexual dins de les relacions heterosexuals, tant esporàdiques com estables. 2) Difosa garantint l'anonimat de les seves dades a través de la publicació en accés obert del treball esmentat en el repositori de la Facultat d'Educació de la Universitat de Barcelona.

Annex 3. Model qüestionari

CONSENTIMENT INFORMAT

1. Amb la informació anterior:

- Accepto les condicions de participació
- No accepto les condicions de participació

DADES PERSONALS

2. Indica el teu gènere

- Masculí
- Femení
- No binària

3. Indica la teva edat

- 18-22
- 23-27
- 28-30
- Més de 30

VIOLÈNCIA SEXUAL DINS D'UNA RELACIÓ HETEROSEXUAL ESTABLE

4. Alguna vegada has patit violència sexual dins d'una relació heterosexual estable? (Relació estable: relació oberta o tancada on els membres de la parella busquen un compromís a llarg termini).

SI / NO

5. En el cas que si, en quantes relacions estables ha ocorregut?

VIOLÈNCIA SEXUAL DINS D'UNA RELACIÓ HETEROSEXUAL ESPORÀDICA

6. Alguna vegada has patit violència sexual dins d'una relació heterosexual esporàdica? (Relació esporàdica: relació oberta o tancada on hi han trobades sexuals o romàntiques sense que hi hagi una relació formal o compromís a llarg termini).

SI / NO

7. En el cas que si, en quantes relacions esporàdiques ha ocorregut?

ACCIONS I CONDUCTES ABUSIVES DE LA VIOLÈNCIA SEXUAL

8. Indica quina o quines d'aquestes conductes sexuals has viscut de manera no desitjada per part d'una parella o exparella:

- Tocaments
- Masturbació
- Sexe oral
- Penetració vaginal
- Penetració anal
- Introducció d'objectes
- Visionat de pornografia
- Sexe amb altres persones
- Ús de roba o objectes amb fins sexuals
- Exhibicionisme (Exposició dels genitals)
- Cap de les opcions anteriors
- Altres:

9. Indica de quina o quines maneres t'ha obligat o t'obliga a realitzar les conductes anteriorment seleccionades:

- Amb força física (subjecció física, cops, empentes...)
- Amb xantatge, amenaces (emocionals, econòmiques...) o insistència
- Insults o menyspreus
- Crits
- Conductes agressives (per exemple cops a mobiliaris)
- Cap de les opcions anteriors
- Altres:

10. En cas que hagin ocorregut les conductes anteriors, indica quantes vegades va succeir:

- En una única ocasió
- En diferents ocasions

SUPORT DE L'ENTORN

11. En cas d'haver patit algunes de les conductes esmentades anteriorment, li vas explicar a algú?

SI / NO

12. En cas que si, a qui ho vas fer?

13. En cas que no, per què no ho vas fer?

14. En cas d'haver-li explicat a algú que vas patir alguna de les conductes esmentades anteriorment, com va ser la seva reacció?

15. Et vas sentir còmoda amb la seva reacció?

SI / NO

16. Per què et vas sentir còmoda o incòmoda amb la seva reacció?

17. Com consideres que hauria de ser la reacció de l'entorn quan una dona comunica haver patit violència sexual?